

NIIZER LAABO
Cawandiyaṅ Ministeeero

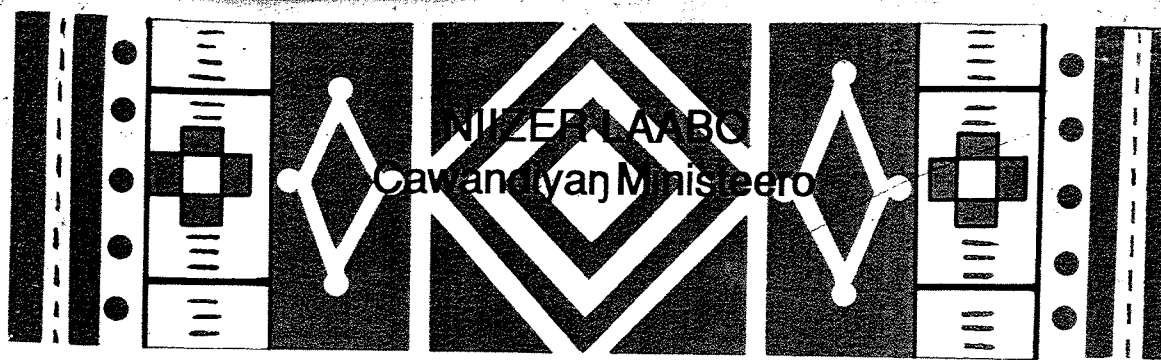
Ma Caw ma Hantum

2

Lokkoliizo Tira

INDRAP

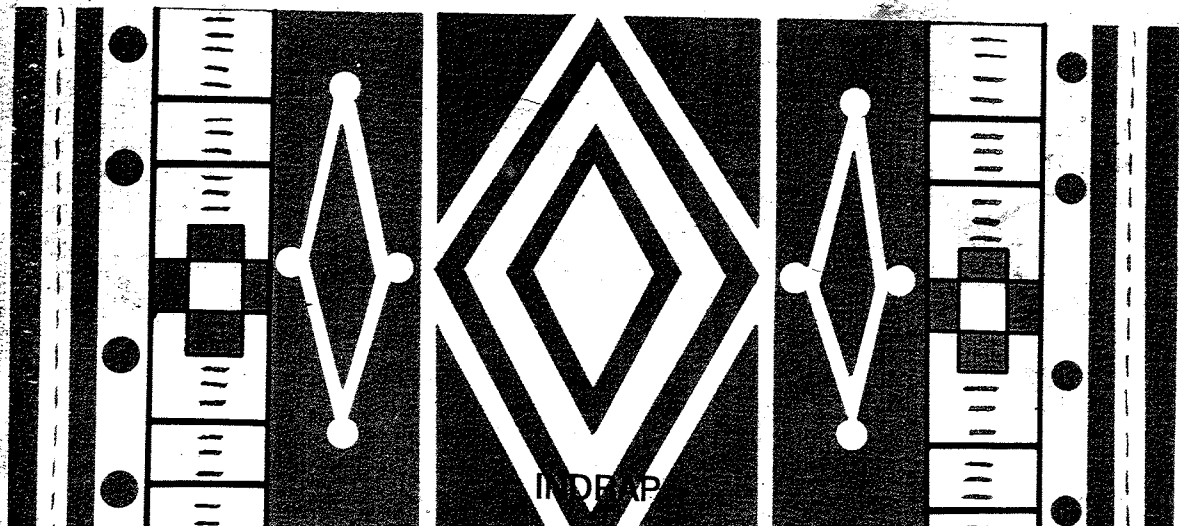

NIZERI AABO
Cawandiyar Ministeero

Ma Caw ma Hantum

2

Lokkoliizo Tira

INDAP

NIIZER LAABO
Cawandiyaŋ Ministeero

(PN)

HAGGOY

ma si hantum tiro bon

ma si a tooru

ma si a kambe-kuna-futa.

ma a gaayi a ma boori,

cawkey kaŋ ga ka ni
banda ma du ga
nafa nda a !

Ma Caw ma Hantum

2

**Lokkoliizo Tira
Siiyaŋ wane**

INDRAP

DSE

1995

SEEDANDIYAŋ

Ma caw ma hantum 2, zarma ciine cawyaŋ tira no kaŋ i te jiiri hinkanta cawkey se. Nga nda cawandika tira no ga koy care banda. Hayey kaŋ go iri naamey ra kulu go tiro ra, sanda hijjay, cabay, habu ŋwaayaŋ wkc. Wandiyoy fo da arwasu fo foto no tiro jina ga.

Ma caw ma hantum, sijiri no kaŋ i te jiiri sintina ga koy jiiri iddanta cawkey se.

Tiro si sintin da kala jiiri jina cawey yaarayano. Cawandiyano ce-dirawo si kala cawandika tira ra. Cawandiyay sijirey kaŋ i gaayi no iri gana ga tiro hantum. Jiiri bananta, cawka hima ga waani ga suura kaŋ gonda sorro 15 cine caw, kaŋ i hantum nda hantumiize kayna wala i beeri. Sorrey ga hin ga te i dogono wala i gaabo yaŋ. Seeday kaŋ cawkey hima ga bay ga ti : tombi, tombi hinka, hââ yaŋ tombi nda sum.

Cawka hima ga waani :

- suura cawyaŋ
- suura guna ga a hantumyaŋ.
- sanniiize sogon ga te suura yaŋ
- sanniiize ceeci ga suura kubandiyay

Suuro wo hima ga bara nda maana, a ma saba nda mo koociya jiiri. Hantumizay kaŋ i na suura te ndab ma ciya wo kaŋ dumi cawka ga bay nda wokanyaŋ a dondon. Hantumo mo ma ciya hay kaŋ te ga boori nda hay kaŋ i ga hin ga caw.

Tira hantumyaŋ waate iri ciiney cawandikey kande ngey gaa kaasinay a booriyandiyaŋ fonda ra. Hantumizay kaŋ boŋ i waafaku no iri mo go ga goy ndey. Hantumizay kaŋ iri mana di jiiri sintina ra, kulu iri na i daŋ jiiri hinkanta cawo ra, sanda hantumizay beerey nda biiri tawayey.

Tira wo ra sinda kala caw 15. Caw 3 jina ra no i na hantumizay kulu kaŋ i di jiiri sintinara yaara. Caw taacanta ra mo i na hantumizay kaŋ i

mana di caw. Caw 5 ga koy caw 15 ra no i na hantumizay beerey cawo te. Cawey banda mo suura yaŋ go no kan cawkey ga caw ngey boŋ se.

Yaarayay taaci mo go tira wo ra.

Fita 4 boŋ no i na caw fo kulu te. Cawyaŋ fita 2 nda hantumay fita 2. I marganta gonda gosi iyeye. Wo din no ga saba nda habu fo cawyaŋ.

Cawyaŋ fo kulu gonda nga kambe fota kaŋ ga tonton cawkey fahamandiyaŋ ra.

Ma caw ma hantum tiro, sijiri taji no zama gosey kaŋ go a ra ga ti hantumyaŋey kaŋ lokkolizay ga te. Faakaarey, cawyaŋ nda hantumyaŋ no ga care gana.

DSE kande nga gaakaasinay tiro hantumyaŋ ga. Madeleine Komarek nda Hassana Halidou N'game no na hantumkey cawandi.

Mali laabu boroyaŋ mo ka ga cawo te.

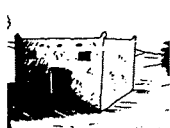
Iri ga tamhâ kaŋ tiro wo ga kande nafa cawandikey nda cawkey se. Iri go ga i janceyaŋey batu.

Tira Hantumkey

Zarma ciine abajada

a *a*

 A *A*

g *g*

 G *G*

m *m*

 M *M*

b *b*

 B *B*

h *h*

 H *H*

n *n*

 N *N*

c *c*

 C *C*

i *i*

 I *I*

ɲ *ɲ*

 ɲ *ɲ*

d *d*

 D *D*

j *j*

 J *J*

ny *ny*

 Ny *Ny*

e *e*

 E *E*

k *k*

 K *K*

o *o*

 O *O*

f *f*

 F *F*

l *l*

 L *L*

p *p*

 P *P*

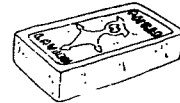
Zarma ciine abajada

r *r*

 R *R*

t *t*

 T *T*

w *w*

 W *W*

s *s*

 S *S*

u *u*

 U *U*

y *y*

 Y *Y*

z *z*

 Z *Z*

Blank box

Blank box

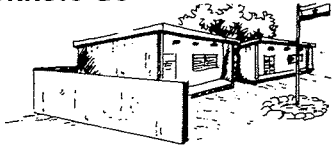
Hayey kan ni ga hin ga du tira ra ne ya

1. almayaali

fita 10 ga koy 13

2. Lokkolo do

fita 14 ga koy 17

3. Habu

fita 18 ga koy 21

4. Foori foorey

fita 22 ga koy 25

5. Ga-ham baani nda doorey

fita 26 ga koy 29

6. Batu

fita 30 ga koy 33

7. ŋwaarey

fita 36 ga koy 39

8. Gaway

fita 40 ga koy 43

9. Almaney

fita 44 ga koy 47

10. Jingarey

fita 48 ga koy 51

11. Kuray

fita 54 ga koy 57

12. Kambe goy

fita 58 ga koy 61

13. Farmi

fita 62 ga koy 65

14. Tuurey nda saajo haggoyan

fita 66 ga koy 69

15. Kabarandiyaney

fita 70 ga koy 73

A ga barr mo nda jandiyan

ni ga hin ga dondon mo :

. Sorro sogonyan.

. Suura kokayan.

. Suura kubandiyan.

. Foto nda sannize guna ga dede:

. Foto nda sorro dan care ga yan.

umaru almayaalo

umaru windo si mooru jumma jingara. a si kala kwaara wayno funa. windi beeri no. umaru gonda wande fo nda ize iddu. buube kan ga ti hayjina gonda jiiri way cindi hinza, ga salmu, adamu, siita, biiba nda moosi. moosi kan ti izey kulu ikayna gonda handu iyye.

umaru nda nga baaba kulu si kala windi follonka ra.

umaru wo, hayni alfari no. a ga waani mo garu cinayan. tuuri nya bambata fo go windo ganda ra. a cire no faati kan ti wando ga zankey turu. buube go alfa caw. salmu nda adamu mo go lokkol. siita nda biiba no ga fooru.

umaru almayaalo ga beejandi, zama boro kulu ga nga goy bay.

ay go ga hantumyan dondon

1. ay ga *o* fayanka nda *a*.

o

n
m
b r
wind
l kk l

a

k l
fun
s lmu
d mu
biib

Sanniizey hantum i ma boori nda *o* wala *a*.

Silman: *no*

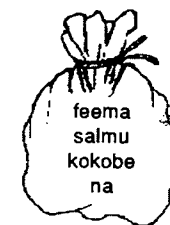
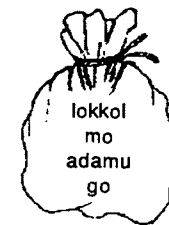
2. ay ma wandiyey nda arwasey maayey ka care ra.

buube - salmu - biiba
adamu - moosi - siita

Arwasey nda wandiyey maayey hantum ga ka waani waani.

wandiyey	arwasey
<i>adamu</i>	<i>biiba</i>

3. ay ga waani sorrey sogon yan.

Sorrey sogon i ma boori ga ni ma i hantum ni tira boŋ.

Silman: *moosi gonda handu gu*

Umaru windo hawra

faati ga ba ga windo hawra hina. a ne salmu ma ka ga nga ga, za kaŋ cawyaŋ si no. salmu na nyaŋo hã, hawru kaŋ dumi i ga te . faati ne a ma te kurba kurba, ngey ma du ga du sita.

salmu na feema kokobe, a na danjo funsu. a na goy-jinayey sambu ga kande feema gande. nyaŋo fatta ga gar nango ga ziibi. a deeni ga ne :

- boro ga hina, ni mana haabu ?

salmu binde tun, a na batama kulu haabu. nyaŋo ye ga ne :

- haw daŋ ciino ma si to ni ga. ceeci gaasu nda tame ga hamno hagay. da haro waasu, ma leesa kar. nda leesa zarga ma hamno daŋ.

faati mo na foy kuso dake. a na maari biyo diibi ga soogu. a na ham-isa buuno-buuna jindaw a ra. a na foy-jinay cindey daŋ. kuso zarga a na ko-foyo kar a ra.

hala almaaro ga to hawro nini, i taasu.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. ay ga sannizey hantum.

. baaba, kayne, jumma, hamni

. nya, beere, jingaray, feema

. wande, izo

. kurnye, zanka.

Sannizey
hantum i
ma boori.

2. ay ga *f* wala *b* daŋ ga sannizey hantum.

f

ala
anga
or oro
eetu
ottol

b

ari
ee e
utal
oro
uuru

f wala *b*
daŋ ga
sannizey
hantum i
ma boori.

Silman: *porporo*

3. ay ga sannizey daŋ ga suura kubandi.

lokkol, hayra, mooru

. boro kulu no gonda hinka.

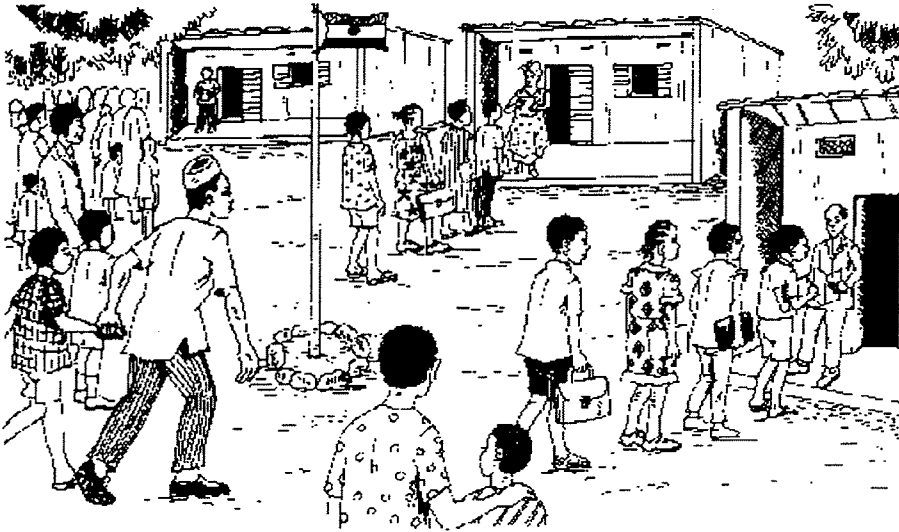
. umaru windo si jumma jingara.

. umaru izey ra salmu nda adamu no a daŋ .

4. hayey kaŋ ay ga bay.

*Ay ga iri windo borey kulu bay
ay nya ma faati...*

Suuban
sannizey
ra a fo ga
suura
kubandi

lokkolo tunyaŋo

lokkolo tun hunkuna. salmu nda adamu tun susubay za nda hinay. i nyumay, i na ngey bankaaray hanney daŋ. i arcirka, i na ngey fooley sambu. i koy lokkolo do. i di ngey cale boobo. kaŋ i furo lokkolo batama ra, i na lokkolize zeeney nda i tajej gar.

lokkolize zeeney go ga farhá ga care fo. i taji fo yaŋ mo ga hē. a fo yaŋ go ga beerey kambey di. jarey mo go ga koli ngey hayrey ga. Kaŋ guuru hakku to, i na londo kar. lokkolize zeeney zuru ga koy ngey kalaasey me ga. i tajej mo hayrayey koy ndey meetarey do.

meetarey ga i ce a fo fo, i ga furo ga goro. kaŋ guuru way cindi hinka to, i na londo kar. zankey kulu fatta ga koy fu.

1. ay ga / fayanka nda /

oo o
atama
ankaaray
il a
faa a

ondo
okko
eesa
o o
da a

Sanniizey hantum i ma boori nda / wala /

Silman: boobo

2. ay ga hantumyaŋ harey baŋ.

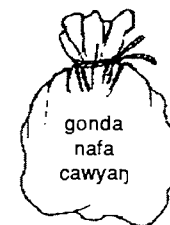
walhā beero, kalma koogo.
Kalma tayo, tira, tuusiji, jeeriji, karmaari, karga.

Hantumyaŋ harey daŋ silmanowora.

hantumyaŋ harey

kalma tayo

3. ay ga waani sorrey sogon yaŋ

Sorrey sogon i ma boori ga hantum ni tira boŋ.

Silman: zankey kulu fatta

cawyaŋ nafey

kaydiya boori haraŋ. bangey nda isa kulu to. amma harey si haŋ kala kokosoyaŋ. salmu ne nga nya ma naŋ nga ma cabe a se hari kokosuyaŋ. kaŋ i na ngey dondonandi lokkol. a ne adamu nda siita ma koy ga ceeci nga se, danji bi, taasi baano nda tondiize yaŋ. a ne nyaŋo se :

- ay no koko kwaaray nda foobu fo, nda a fo kaŋ i na daba te dambu alhaali.

- may ga ma i ma hari kokoso nda tondiize ?

salmu ne nyaŋo ma hini suuru ga di. kaŋ jinayey kulu kubay a ne :

koko kwaarara no i ga daaru daba boŋ, ga i ma danji biyo daŋ, ga ma taaso dake, ma tondiizey dake. ma wo ne te ce hinka.

Salmu nda adamu na foobo din dake cala boŋ. Salmu sobay ga bongo haro soogu. a na soogu ga ban, a na foobo sambu cala boŋ. i di kaŋ hari kokosanta hanan. nyaŋo ne :

- ay izo wala te. cawyaŋ gonda nafa.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. ay ga sannizey hantum.

- . lokkol, lokkolize, cale, foolo
- . meetaro, kalaasu, bankaaray
- . susubay, ziibi
- . bangu, isa.

wa
sannizey
hantum i
ma boori

2. ay ga *t* wala *d* daŋ ga sannizey hantum.

t

aari
aba
ooru
asa
ara

d

aari
aba
ooga
ooru
asa

t wala *d*
daŋ ga
sannizey
hantum i
ma boori.

Silman : *daari*

3. ay ga sannizey daŋ ga suura kubandi.

hê, lokkol, lokkolizey, zeeney,

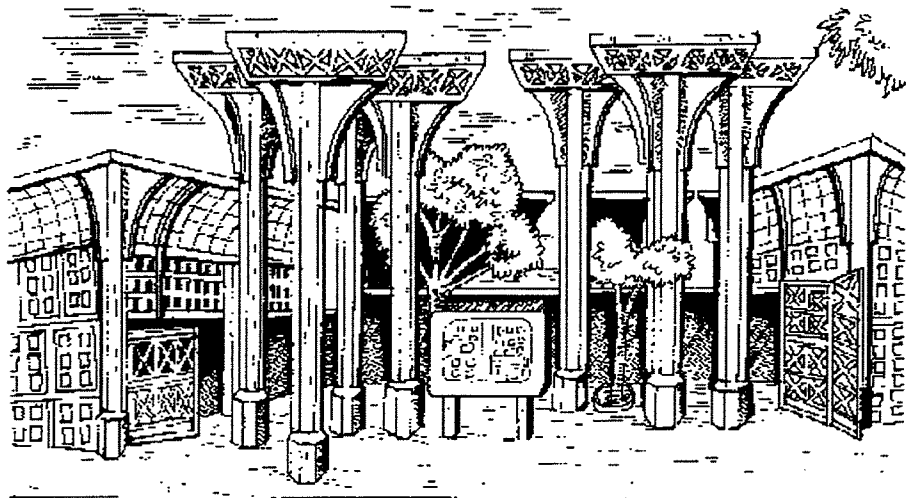
na ngey kwaayi hanney daŋ.

- . i go ga koy
- . i no londo karu i koy ngey kalaasey me ga.
- . itajey go ga

Suuban
sannizey
ra a fo ga
suura
kubandi

4. hayey kaŋ ay ga bay.

*jinayey kan baaba day ey se lokkolo
tunyaŋo hane ne ya : - kayye 5*

nyamay habu beero

fulanzamay beero ga, salmu koy nyamay ga faakaaray taahiru kaŋ ti baaba kayno se. taahiru gonda ize kaŋ ma raabi. kaŋ salmu go ga ye fu, nga nda raabi nya koy habu beene ga jinay day. kaŋ a ye fu, a cora mariyama ka ga fo nda kaayan. Salmu deede a se hayey kaŋ nga di nyamay habu :

habo gonda furoyaŋ do boobo. mooto nda porporo go ga sasare habo me ga. I na habo fay kuray kuray. teela koyey, bankaaray koyey nda foy - jinay koyey kulu go waani waani. habo gonda faadi boobo nda simo tanda yaŋ. wayna funay haray meyo ga no bunnawaawu nda taamu neerakey go. habu beene ga beeri, a ga boori. a ra gonda farmaasi. hay kulu kaŋ dumi boro ga ba go a ra.

waati kulu no nyamay habo ga nwa.

1. Ay ga e fayanka nda l

e
gand
niin
bin
iz
arm

l
okko
ooma
aabu
ayma
eesa

Sanniizey hantum a ma boori nda e wala l

Silman: *gande*

2. ay ga nwaarey nda bankaarayey ka care ra

kwaayi, mudun, ji, fuula, mosooro, tomaati, zaara, hayni.

nwaarey nda bankaarayey hantum waani waani.

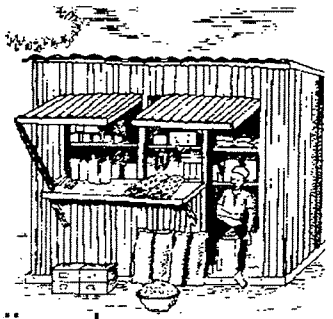
nwaari	bankaaray
<i>ji</i>	<i>fuula</i>

3. ay ga waani sorrey bareyaŋ.

- . raabi nya koy habu.
- . a day foy-jinay.
- . habo ga beeri, a ga boori.
- . nyamay habo ga nwa waati kulu.

Sorrey wo bare ga te dahirsi sorroyaŋ.

Silman: *raabi nya mana koy habu.*

habu ŋwaayan

raabi nya koy habu ga jinay yaŋ day. a jin yaawey do. a day so nda cansiyaŋ. foy-jinay koyey do a day yaazi nda gorŋo dugu. raabi nya bisa ga to tiisi koyey do. a day meetar iddu.

a furo faadi fo ra kaŋ gonda zanka

jinay koonu go.

a ne faadi koyo se :

- marje no kwaayiizo ?
- zangu taaci !
- zangu taaci ! a walla caada, zabu ay se
- kande zangu hinza nda waygu
- taamey binde ?
- ngey wo zangu hinza no

To ay ga ba wayborayze kwaayi hinka, peetu fo nda taamu fo. raabi nya na pottomaano feeri, ga nooro ka ga bana. faadi koyo na jinayey kunkuni ga i daŋ leeda ra. raabi nya ne :

- te waasi, wayna ma si kaŋ ay ga !

1. ay ga sanniizey hantum.

- . habu, faadi, foy-jinay, tandayan
- . nyamay, kuray, teelakoyey, taamu
- . kwaayi, peetu
- . tiisi, zangu.

Sanniizey
hantum i
ma boori

2. ay ga g wala k daŋ ga sanniizey hantum.

g	
an	am
ani	
uuri	
uni	
ooro	

k	
ani	
aani	
uri	
un	uni
uunu	

g wala k
daŋ ga
sanniizey
hantum i
ma boori.

Silman: gangam

3. ay ga sanniizey ceeci ga suura kubandi.

. buube nya na a no biye hinka.

a koy habu ga day.

nooro kaŋ cindi ra a day siita se .

a day biiba mo se .

4. hayey kaŋ ay ga bay.

ay nya na ay donton habu. a ne ay ma
day nga se: ji liitar fo...

Fotey
maayey
daŋ i
nangey ra
ga suura
hantum.

foori ga boori zanka se

dawda nya si ta dawda ma koy fooru caley do. waati kulu a go ga lamba sanda jantekom. ba cawo do, da cawandika na a hã, a si tu.

han fo gaham feeriyar waate, meetaro di kan dawda si ga te mate kan caley go ga te. meetaro na dawda hã :
- i fo se no, ni si ga feeri ga te bora kulu wana cine ?
dawda ne meetaro se

- ay mana doona ay caley ra foori no. ay nya no si ta. meetaro ne da a koy fu, a ma ne nyano ma ka.

Kan nyano ka, meetaro ne a se :

- dawda ga nga ga-haw gumo. da ay salar a se, a si tu. wone kulu jar ga koy caley ra ga fooruyano no. foori wo, zankey se hari hanno no. a ga nar zanka ga - hamo ma tar. a ga du bayray. zanka ga hima go koy fooru caley ra. nyano ne a se :

ay ma ni sanno, ay ga nar dawda ma koy fooru caley ra.

1. ay ga n fayanka nda z.

n

ha
ba
go
da
ci

z

na
ca
bo
do
soho

Hantumizey kan si no dan ga sannizey hantum.

Silman : *ban*

2. ay ga sannizey maaney bay.

dara

taawa no i ga fooru nda

taawa karyar

foori no kan ga borey ga care gaaray ga do hay fo ga

guguwa

kwaariize taaci no i ga a te nda

kwaray taaci

tankayar no i ga te, ga tondiize dan ga fooru

Sannizey kulu maana hantum a jare ga.

Silman : *kwaray taaci wo kwaariize taaci no i ga a te nda.*

3. ay ga waani sorrey bareyar.

. meetaro na dawda ha.

. hawwa koy kangaw kaayan

. alhadi zaari zankey si koy lokkol.

. hawwa nda nga caley go ga fooru.

Sorrey wo bare ga te haayan sooroyar.

Silman : *meetaro na dawda ha*

Ko hanno zanka hanno fooro

alhadi zaari, zankey si koy lokkol. hawwa koy luulay kaayan. kan a go ga ka, a kabay salmu yan do. a ka ga salmu nda nga caley gar tuuro cire i ga ba fooru. hawwa ne nga ga goro ka fooru. muumay ne ngey ma te ko hanno, zanka hanno fooro.

foori no kan ga boro hinka hinka no ga goro care jare ga. boro fa ma te nya, a fa ma te ize. i ga goro ga maanu care no. i ma tanka yan te laabo ra. tankey din ga ti fuwey. boro kan te nya no ga fu fo suuban nga bina ra. day a ma subiize sambu ga sobay ga suka fuwey kulu ra. a ga suka, a ga doonu.

da a to fuwo kan a suuban do, a ga izo nyomti. a ga di ga te yadin, yadin kala doono ma ban. a ma nga izo ha, fuwo kan ra a na nyomti. da a na fuwo bay, nyaṅo ma fooro sintin. da izo daray, i ma suubiizo yeeti ga no nya fo se.

ay go ga hantumyan dondon

1. ay ga sannizey hantum.

- . lamba, fooru, salan, fahamandi,
- . doono, zaada, lakkalo, subiize,
- . tanka, fuwey,
- . koociya, tuuro.

Sannizey
hantum i
ma boori

2. ay ga s wala z dan ga sannizey hantum.

 akoosu	 angu	 aafun
 aama	 aatiji	 am

S wala Z
dan ga
sannizey
hantum i
ma boori.

3. ay ga sannizey ceeci ga suura kubandi

da cawyan si no arwasey ga koy kuuyan.

wondiyey mo ga . da i goy ga ban, i ga care

margu cire ga fooru.

Fotey
maayey
dan i
nangey ra
ga suura
kubandi.

4. hayey kan ay ga bay.

*iri, ga ba ga fooru, iri ma te tuga-tuga.
hawwa ma bary gaarey ga, di...*

Bon-batu

Dodo, Buube baaba kayne wo, lokotoro no. Dodo koy beero kwaara, a gar Buube ga kar a ga yeeri.

Dodo mo ne a se :

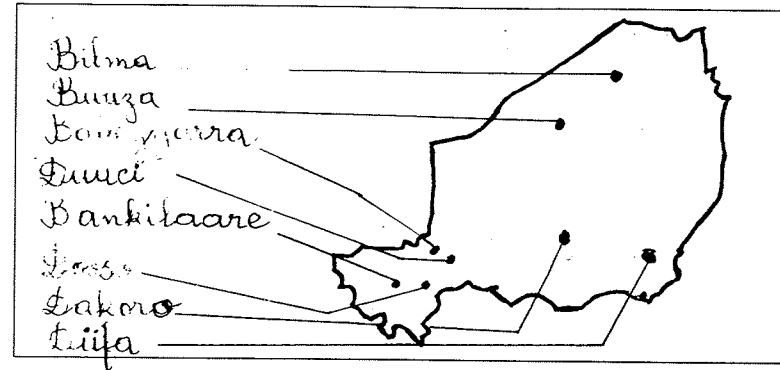
- Batamo ga ziibi gumo. Dayo ganda ga ziibi. Birji go windo ganda kulu ra. Dodo na Buube nya ce, a ne a se :

- Doori si kala ziibi bande. Da ni na windo ganda nda taray haabu, ma fiso margu ga ton. Buube nya da ni na birjo haabu ma a ku ga margu nangu fo. Bankaarayey, kusey, cansey nda gaasey kulu hima ga hanan. Da ni na ay sanney gana kulu ni ga wa dooriize buuno.

Buube nya ne :

- Da irkoy ba, ay ga te wo kañ ni ci, zama doori wo azal no.

1. Ay ga B fayanka nda D.

B wala
D dan ga
kwaarey
maayey
Hantum i
ma boori.

2. ay ga sanniizey maaney bay.

danaw

ga ti boro kañ si salan

lutu

ga ti boro kañ si di

beebe

ga ti boro kañ si ma

Sanniiize
kulu
maana
hantum a
jare ga.

Silman: lokotoro no ga borey safar

3. Ay ga waani sorrey bareyan.

. Buube sinda baani.

. Doobudoobu no a ga.

. Maamata go ga hijji.

. Burayma windo ga hanan.

Sorrey wo
bare ga te
jirsiyan
sorro.

Silman: Buube sinda baani!

Buube sinda baani

Buube sinda baani. Baabo na adamu donton a ma koy ci alfaga baabo se.

Boŋ-sari nda konni no a ga, nyaŋo konda lokotoro kwaara. Doodo na a hà hari kaŋ du a. Buube ne :

- Boŋ-sari nda konni no ay ga.

Doodo na a guna, a di kaŋ moyey nda niina go ga dooru. Doodo ye ga di meyo ga ciray.

Doodo ne Buube nya se :

- Doobu doobu no ni izo ga. Dooru mo no kaŋ ga dikisa. Boro kulu ma si maana. Bankaarey nda nankaniya hima ga hanan.

Doodo na Buube gooru, a na a no kinini, a ne a ma ka safara do susubay kulur.

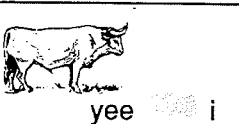
ay go ga hantumyaŋ dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

- . baani, loktoro, boŋ-sari, soori
- . konni, doori, larway, doobu-doobu
- . gunde-kar, niine
- . dikisa, safaray.

Sannizey hantum i ma boori.

2. Ay ga *J* wala *C* day ga sannizey hantum.

 e-beeri	 eeri	 uro
 eeni	 e	 yee i

Dan wala *J* sannizey hantum i ma boori.

3. Ay ga fotey nda sorrey dan care ga.

faati go ga
konda buube
lokotoro kwaara

lokotoro go ga
buube larway

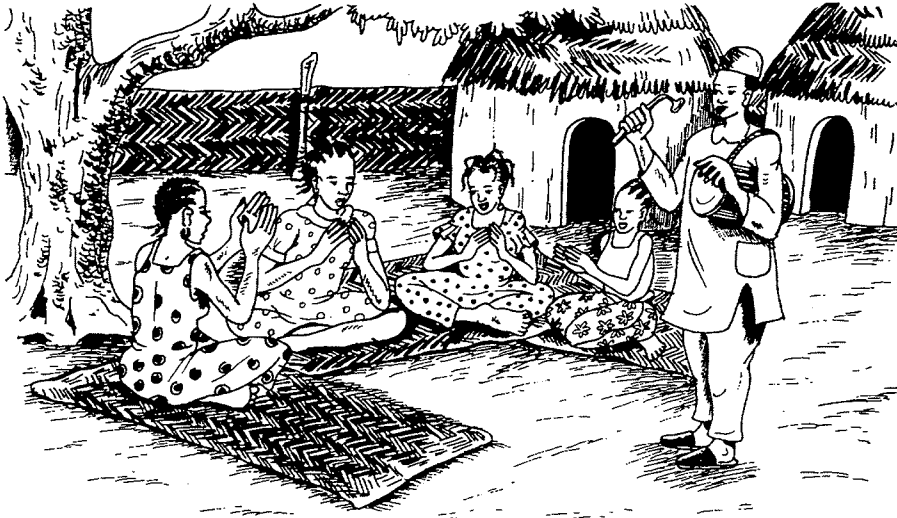
buube sinda
baani

Fotey guna ga sorrey dan sogon.

4. hayey kaŋ ay ga bay.

Ay gonda baani zama ay na cansay kulu te cansay kaŋ ay te ga ti:

- doobu - doobu cansa

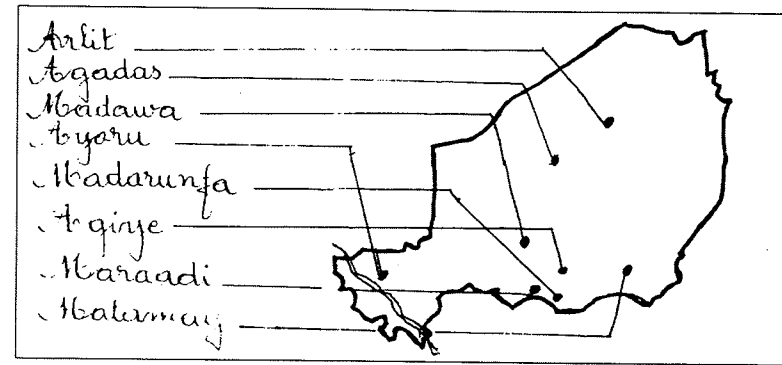
Maamata hiija

Abdu no ga ba Maamata. Almaari kulu a ga ka ga faakaaray Maamata se. Abdu baaba na Moodi samba ga ne a ma koy ga hiijay hā Maamata nda Abdu game ra. Moodi koy nodin, Dodo ne nga beere ma ka ga tu a se. Boro hinka saaware, i waafaku, i na hiija gisi alhado hane.

Alhado ka ga to, aru fuwey borey margu Dodo kwaara, i kande alfaga fo. Maamata baabey na hiijay nooro kosu zambar way. Aru fu borey bana, i na goora fay. Alfagey na faatiya dan. Alborey say. Almaaro to, wandiyey nda haraykarey na care margu Maamata yan kwaara. Dondon karey ga kar, wandiyey ga doonu, i ga ganu. Arwasey ka ga wayhiijo sambu ciino ra, ga koy nda nga kwaara.

ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga A nda M hantum.

A wala
M dan ga
kwaarey
maayey
Hantum i
ma boori.

2. Ay ga sannizey maaney bay.

wayhiiji

ga ti wandiya kan ga way hiijo jirbi iyeye

arhiiji

ga ti waybora kan go ga hiiji

wayhiiji konjo

ga ti albora kan go ga hiiji

Sannizey
kulu
maana
hantum a
jare ga

Silman: wayhiiji ga ti waybora kan go ga hiiji

3. Ay ga tombi dan sorro kulu bananta ga.

. Maamata wo Dodo ize no

. Borey na faatiya ta

. Adiiza corey go ga hina

. Moodi no na goora day

. Arwasey ka ga wayhiijo sambu

Silman: Maamata wo Dodo ize no.

Sorrey wo
hantum ni
ma tombi
dan i
bananta
ga.

Cabay

Adiiza hay ga du ize aru. Atinno hane no caba ga te. Alhado zaaro, wayborey margu ga caba doono duru, cindey mo koy ga foy-jinayey day. Moodi, Burayma kayne mo koy ga feejo, dabiina nda goora day.

Atinno susuba za nda hinay i na windo ganda haabu. Borey margu windo ganda nda antuga fuwo ra. Alfaga na feejo wi, i na goora nda dabiina fay. Mumuni no i na koociya ma daŋ. Borey na faatiya ta. Alborey dira.

Adiiza corey goro ga hina. Albeeri fo no na koociya boŋo hamno cabu. Bato say, Adiiza kayney goro ga nango kulu hanse : i na cansey nda kusey nyum, i na tangarey kunkuni, i na batama haabu.

ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

- . hijjay, arhijji, cabay, cabay, faatiya.
- . wayhijji, daaru, ciini, kubay.
- . dabiina, alfaga.
- . koociya, gooro.

Sannizey
hantum i
ma boori.

2. Ay ga *i* wala *ii* daŋ gasannizey hantum.

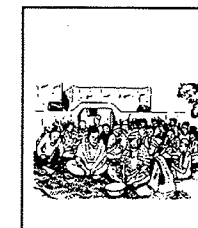
 b r	 talb zo	 j nde
 b r	 s zo	 h

Daŋ *i* wala
ii ga fotey
hantum.

3. Ay ga fotey guna ga sorrey sogon.

alfaga na caba
feejo wi.

adiiza hay ga
du alboro.

jama go ga
faatiya ta.

Fotey
guna ga
sorrey
sogon.

4. hayey kaŋ ay ga bay.

*Maaamata hijja hane, i na ywaari
booro nana...*

Nooma curkusa

Laamisi ne :

- Dambu no ay ga te curkusay hunkuna.

A koy fuubay, yula yula, ula nda lama kosu. Lamti go a se kaŋ a ga daŋ a ra. Nongo kaŋ a koy sinda kopto hanno. Nooney no na i ŋwa. A bisa ga to jina. Nodin no a du i hanno.

Muumay nya nda Laamisi na kopta hanse. Bundu kasey kulu i na i ka. Laamisi na kuso dake, a na kopta daŋ a ra . A na dambo naagu. Dambo nini, a na a kaasum. A na alborey wana ka ga koy nda fari.

Luulay nya fo cire no Laamisi na Nooma gar. Nodin no a curkusu. Nooma na a hà :

- Baani kaŋ ni ga, ga yay ?

Laamisi ne :

- Ay farga no.

La-taray no a kabay ga hawra foyo kosu kaŋ a go ga ye fu.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. Ay ga *N* nda *L* hantum.

Ma :

Baaba ma :

Nya ma :

Kwaara kaŋ ni hay :

Lokkolo ma :

Hantum boro wala kwaara ma kaŋ ga sintin nda *N* wala *L*.

2. ay ga sannizay mo-barantey ceeci.

yay, kayna, gani, fattu.

Sannizay kaŋ i jeeri mo-barantey ceeci.

. i te ŋwaari boobo

. hawro ga dungu

. mangu niino

. tanda ga mansi

Silman :

3. Ay ga sorro kulu sintin nda hantumize beeri.

. laamisi te dambu hunkuna.

. bulanga ji no a daŋ a ra.

. a konda nooma se fari.

. luulay nyaŋo cire no a na a garu.

Suura wo hantum day ma sorro kulu sintin nda hantumize beeri.

Ŋwaarey kaŋ ga zanka daŋ
Neesiyaŋ no Moosi nya koy nda Moosi
alaamiso hane. A ka ga ize-nyaŋey
gar i go ga sasare. A dabu sasara
ga. A furo kaŋ i to a ga. Lokотора ne
a ma izo dake neesijo boŋ. A te kilo
iddu :

Lokотора ne :

- Ni izo tina ma na to a handey wano. Ni wa hinne si wasa handu iyye ize se. Ma ŋwaari barmay a se.

Lamptanda, gisima, pompiteeru, dunguri nda obarzin yaŋ no ni ga nyum ga te bita ga a no. Ma cin ga a no mo banana, leemu nda mangu.

Mossi nya ye fu a na lokотора sanno gana. Laamisi ka ga
faakaaray a se kala a di koociya. A ne :

- Ni izo walla tonton, tubaarikalla, manti ya ga ay faya !

- Lokотора no na ay yaamar ga ne ay ma ŋwaari barmay a se. Ay binde di a nafa.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. Ay ga sannizzey hantum.

- . dambu, kopto, nooni, luulay.
- . gisima, banaana, ŋwaari, fuula.
- . dunguri, pompiteeru.
- . neejisi, lamptanda.

Sannizzey
hantum i
ma boori

2. Ay ga sannizzey kaŋ ga koy nda fota hantum.

 habu haabu	 garu gaaru
 mari maari	 fata faata

Maayo kaŋ
ga koy
nda fota
hantum.

3. Ay ga sannizzey ka boŋ ga, ga suura kubandi

Dambu no ay ga te hunkuna.

ba kopta ra. Laamisi na kopta daŋ ra

ga hina. Faati na dake. baŋ.

A te kilo

4. hayey kaŋ ay ga bay.

*Iri ga ba iri ma te hina hina, iri hima
ga ceci*

Sannizzey
ceeci ga fu
kooney
toonandi.

Kooro wiiyaŋ

Fantoora saajo no gonda kooro fo kaŋ go ga almaney di da i koy kuray. Fuddi feeji hinka no a ŋwa. Nga mo ga ti kwaara gaw beero. Kudu kaŋ ga ti izo ne :

- Baaba, iri ma koy kooro wo wi. Da manti ya din, a ga iri almaney kulu ŋwa.

Fuddi nda kudu na anniya sambu ga koy kooro ceeci. Kwaara saakaaley mo na ngey hangawey jare ga i gana.

A fo yaŋ go ce ga, a fo yaŋ go bari boŋ

Kaŋ i ga ba ga koy, i na ngey ganji-hawey kulu te. Fuddi no furo jine ga kooro cey guna. A di ga i gana kala guuso fo me ga. A tabbatandi kaŋ kooro go guuso ra a ne caley se :

- Boro kulu ma du, nangu kaŋ a ga lamba hala a ga fatta. Lambayaŋo ra no i go kaŋ kudu na hay fo fonnay farre nya fo boŋ. A na cale fo miisi ga ne :

Foono fo no ya.

Baabo to ga ne i ma dangay kala kooro fatta guuso ra. fiw, i saba ga hangawey dooru a ra. A kaŋ ga bu, i na kurru ga lambandi. Borey ye fu.

1. Ay ga *K* nda *F* hantum.

Ma :

Baaba ma :

Nya ma :

Kwaara kaŋ ni hay :

Lokkolo ma :

Hantum boro wala kwaara ma kaŋ ga sintin nda *K* wala *F*.

2. Ay ga sannizey mo-barantey ceeci.

kayna, faabu, hanan, kwaaray.

. feejo ga naasu

. bariyo ga beeri

. hanso ga ziibi

hawo ga bi

Silman :

3. Ay ga suuro kulu sintin nda hantumize beeri.

. fuddi ga koy gaway fantoora saajo ra.

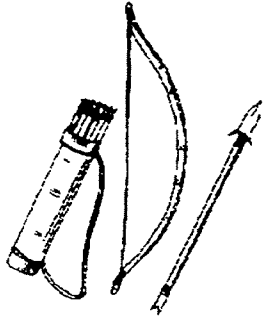
. kudu kaŋ ga ti izo ga a gana.

. da i ga koy koli, i ga ngey hanso kabay.

. buube nda nga caley mo ga koy i bande.

Sannizey kaŋ i jeeri mo-barantey ceeci.

Suuro hantum day ma sooro kulu sintin nda hantumize beeri.

Koli

Kaŋ borey ka ga fun kooro wiiyaŋo do, kudu ne baabo se :

- Kooro wiiyaŋ ga taabandi, ya cine no koli mo go nda ?

Baabo ne a ma naŋ safa banda nga ma fahamandi nda koli misey. Kaŋ Fuddi jingar ga ban a na Kudu ce ga

ne a ma ka nga ma deede a se.

Koli si te kala hayni. Borey ga saaware care ga no, ga i ma soola. Boro kulu ga nga goy-jinay ceeci sanda : hangaw, goobu, yaaji nda zaama. Boro kaŋ gonda hansi mo ga koy nda nga banda. Nafa bambata no hansey ga kande koli ga, zama ngey no ga almaney gaaray ga fargandi borey se. Koli hara karuka ga jin jama ga dake.

Alman jina kaŋ i du, haray karo wane no. Ba hansi du alman, bora kaŋ jini ga a ta a ga wane no. Kunda kunda no borey ga fay ga du ga almaney daŋ bindi, wala binde i ma almano gaaray ga di. Borey ga hin ga saba saba alman fo boŋ. Da i saba ga duwa, i ga a fay calle calle. Fonda ra, da i go ga ye fu, boro kaŋ mana du caley ga a no. Fonday no ay du koli fo ga.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. Ay ga sannizzey hantum.

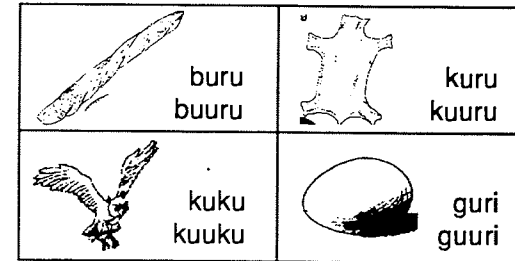
. kooro, gaway, ganji-haw, kunsay,

. saajo, hangaw, yaaji, koli,

. goobu, hansi,

. hiiri, kunda kunda.

2. Ay ga sannizzey kaŋ ga koy nda fota hantum.

Sannizzey
hantum i
ma boori.

maayo kaŋ
ga koy
ndaŋ
hantum.

3. Ay ga sannizzey ka boŋ ga ga suura kubandi

no go ga almaney nya ra

Fuddi hinka no a nya. Borey koy

ga kooro . Kudu ne nga baaba ma

nga fahamandi nda misey.

4. hayey kaŋ ay ga bay.

*Kan fo kaŋ baaba go ga koy gaway,
ay na a gana. Wi na kunsay hiiri...*

Sannizzey
ceeci ga fu
kooney
toonandi.

Maamuudu yaŋ kwaara

Maamuudu yaŋ kwaara ma Daaray. A si mooru Maalo kwaara. A gonda kuray bambata hinza. Ngey ga ti : binno ra, windi beeri nda fando ga. Botogo nda subu fu yaŋ no kwaara ra. Amma botogo garey ba nda subu fuwey.

A gonda jumma jingaray beeri nda habu. Atinni hane no habo ga nwa. Day beeri fo go kwaara bindo ra. Foorazu fo go no. Loktoro kwaara, alfarey saruuso fuwo nda lokkolo kulu si kala kuray follonka ra.

Borey baayan kulu hayni alfari yaŋ no. Feeji boobo go wayborey se kaŋ i ga biiri. Kwaara ra tuurey baayan kulu i na i wi ga fu yaŋ cina. Ba tonyaŋ tuuri ga gaabu wayborey se.

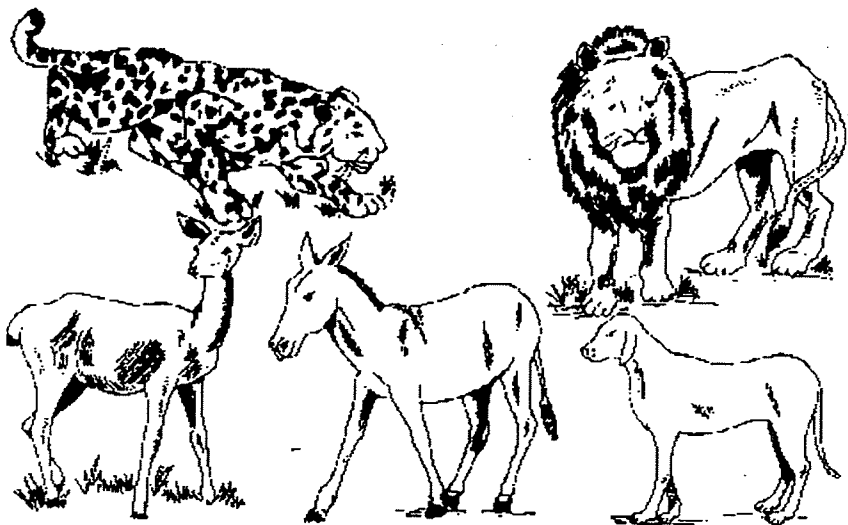
Maamuudu kaŋ ga ti alfarey saruuso komiyo ga i lakkaley candi nda taali kaŋ saajo wiiyaŋ ga kande. Amma a go ga nga hina te, ga borey yaamar i ma tuuri duma. Kaydiya banda, alboro gaabikooney no ga dira ga koy yamma ga nooro ceeci.

Foori batame no wandiyey ga care margu, ciini kulu hawray banda ga fooru. Foori dumi dumi no i ga te sanda: tugatuga, guguwa, taabataaba....

foorey wo ra gonda a fo kaŋ se i ga ne "bayduudu baydu wande". Wondiyey ga banda bare care se no, day i ma ngey cey korgu care ga, i ga sarsar, i ga kobi, i ga doonu gane :

Bayduudu, baydu wande
i baaada sankana
Faati ni go baydu wande
i baada sankana
Boro kaŋ sambu Baydu
Ma a fay ga ka nga windi ra.

Daaray kwaara almaney

Daaray kwaara gonda alman dumi dumi. Saajo almaney nda kwaara waney ga fayanka. Han kulu da gawey koy saajo ra, i ga di: muusu beeri, koro, mari, ce-beeri, jeeri, binnya, haw-bi. Saasa nda suuda yan mo go no. Almaney wo baayan kulu taali teekoyan no. Boro si maaney da boro sinda koray. Hala boro ga ba ma diyey, ma koy Nyamay gomdo fuwo do. Nodin no i ga ganji alman dumi dumey kulu gar.

Haw, hincin, feeji, yo, bari yan mo kwaara alman yan no. Saatarey no ga alman kayney biiri. Habu hane kurney ga koy ga i neera i se. Nga no saatarey ga ngey muraadey feeri nda. Alboro foyan mo ga i biiri cabay, hijay nda cimsi se. Susubay kulu borey ga du i nafa. Ham, kuuru, wa wala binde i ma i jeeje, wala i ma kaaru i bon ga naaru.

1. ay ga *S* nda *H* hantum.

Ni no may ?

*Ary ma Hamma
Ary baaba ma Harunna
Ary nya ma Salaamatu
Jaayi no i na ay hay
Sanda nda Hamidu ga
ti ay beerey.
Ary kayne ma Jafi.*

Hantum booro nda kwaara ma kan ga sintin nda *S*nda *H*.

2. Ay ga sannizey mo-barantey ceeci.

gunu, gani, tay, ziibi.

- . hay kan si hay kuluno
- . ham kan mana hina kulu ga..
- . alman kangay kan si hanan kulu ga...
- . subu kan mana koogu kulu ga...

Silman: *hay kan si hay kulu, gunu no.*

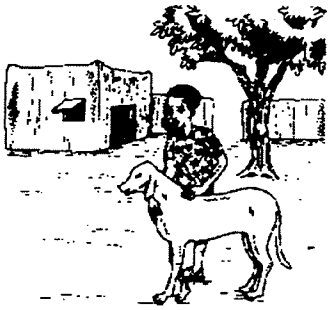
3. Ay ga bi nda hunkuna fayanka.

- . Sumaana koy koli bi.
- . Saw koy a bande bi.
- . Faawaka na ham neera bi.
- . Mobbo na hawo waayi bi.

Silman: *Sumaana go ga koy koli hunkuna.*

Sannize mo barante fo suuban ga dan sorro kan ga hima nda ra.

Sorrey wo hantum ga silla kubandi sanda silmano ra.

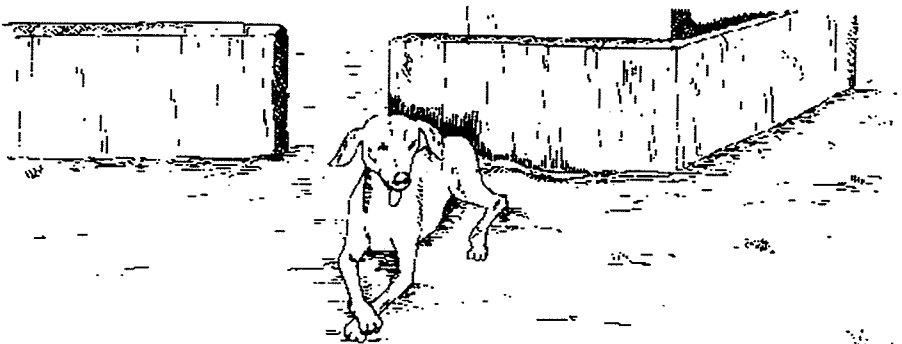

Sumaana du hansiize

Fuddi kwaara hansi nyaŋo no hay. Sumaana fuddi ize na izo sambu za a gonda handu hinka. A na maayo daŋ Saw. Susubay kulu, a ga a haŋandi wa, a ga koy mo faawaka do ga ham ceeci a se.

Sumaana di ga hansiize biiri kala a beeri. Da a na Sumaana fonnay, a ga zuru ga a kubay.

Sohon, Saw naasu, a gaabu. A ga Sumaana dum saajo ra, a ga a ga almaney gaarayyan. Han foyan mo a ga Fuddi gana ga koy koli. Saw si ta yaw ma furo windo ra. Saw ga laala gumo. Kura hansey kulu ga humbura. Da i diya windo me ga, i ga zuru. Sisiri no i ga a haw nda zaari, a ma si du ga borey nama. Ciini da borey furo kaniyan, i ga a feeri ga taŋ windo ganda ra. Hatta ga ka hatta Sumaana ga konda witinneeru kwaara i ma a guna.

ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

- . almaney, jeeri, ce-beeri, binnya,
- . hincin, hansi, ɗofu, sisiri,
- . saatarey, muusu,
- . saw, zuru.

Sannizey hantum i ma boori.

2. Ay ga *o* wala *oo* dan ga sannizey hantum.

 mooto moto	 loogo logo
 boro booro	 goro gooro

o wala *oo* dan ga sannizo kan ga koy nda fota hantum.

3. Ay ga sannizey ka boŋ ga ga suura kubandi.

Saw
kulu
nangu
gana
ga
Sumaana

windo ra
saw
ta
si
borey
furo
ma

Fotey guna ga sorra hantum.

4. hayey kan ay ga bay.

Ay ga kwaara almaney nda saaji almaney baayan kulu bay. muusu, feji...

Cimsi jingaro

Suba ga ti cimsi jingaro. Hunkuna ciini, zankey si kani. Foori batama ra no i ga hanna. Nyaney nda baabey mo go ga soola.

Kaŋ mo bo, zanka fo kulu koy ga nga baaba feejo nyumay. Albeerey, zankey nda nya zeeney na ngey bankaaray hanney daŋ, i go ga koy boŋ-giso do. Taahiru nda Cimba mo go baabey bariyey boŋ ga i gana. Kaŋ i jingar ga ban, borey sobay ga care kay-yeesi. Boŋ giso banda borey ye fu ga koy ga ngey almaney wi. Baaba na iri feejey wi. Ceemogo na i fooru a na tandarey hanse.

Ay nya no na teeley waayi, a na i hina. Tonko nda ciiri no i lokoloko ga yoonu tandarey ga. Tandarey nini, Ceemogo na i lambandi fuwo ra. Susubay no i ga i fay.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. Ay ga \mathcal{C} wala \mathcal{C} hantum.

\mathcal{C}

eera
aawa
ilabeeri
ilwa
olkobay

\mathcal{C}

naad
oota
irozerin
ibiri
intabaraden

\mathcal{I} wala
 \mathcal{C} daŋ ga
kwaarey
maayey
hantum i
ma boori

Silman: *Ceera*

2. ay ga goyo teeka ceeci.

haagu, ta, turu, hina, zaban

Teeraciyey
teekey
ceeci.

teeraci	teeka
<i>turu</i>	<i>turuko</i>

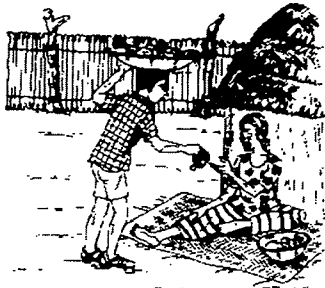
3. Ay ga hunkuna nda suba fayanka.

- . Cimsi jingaro go ga te hunkuna.
- . Ceemogo go ga tandarey hanse hunkuna.
- . Tujjani go ga hamo zaban hunkuna.
- . Tahiru go ga danjo funsu hunkuna.

Hunkuna
sarney
bare ga te
suba
sanniyaŋ.

Silman: *Cimsi jingaro ga te suba.*

Cimsi jingaro suba.

Baaba tun susubay za nda hinay. A jingar. A na bora kulu tunandi. Ceemogo na tandarey ka taray ga maanandi Taahiru mo na zaamey nda adda sambu ga kande. Baaba ne Ceemogo ma hamo fay farsimi hinza.

Farsimi fa baaba na fay iri gorkasiney nda iri dumey se. A na a fa sarga barkarkey ga. A fa mo, a na a gisi windo borey se. Cimba se no i na hamo no, a ma a zaban. Ce fo no a konda iri haway kan go Tallaje se. A du zangu kay-yeesi gooro.

Ay nya ne Caajo ma danjo gande haabu, a ma cambo nyum. Taahiru nda Ceemogo mo na hamo dumbudumbu. Tonka nda ciiro kan i duru tandarey se, ga no i gisi ham Haaganta se.

Ay nya ka danjo gande, a sintin haaguyaño. Cilla ra no a ga hamo sundandi, waato ga a ma bare taasa fo ra. Tanda boñ no, a na taasa dake kan a ban.

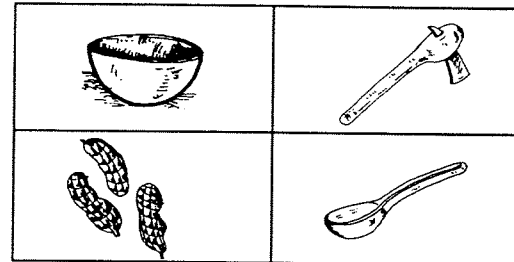
ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

- . cimsi, jingar, nyumay, fooru,
- . boñ-giso, tandara, teela, tonko,
- . farsimi, susubay,
- . sargay, ham.

Sannizey hantum i ma boori.

2. Ay ga g wala d dan ga sannizey hantum.

Fotey maayey ceeci ga hantum.

3. Ay ga fotey nda sannizey guna ga deede.

Ceemogo
bari
boñ-giso
do
kaaru
koy
ga

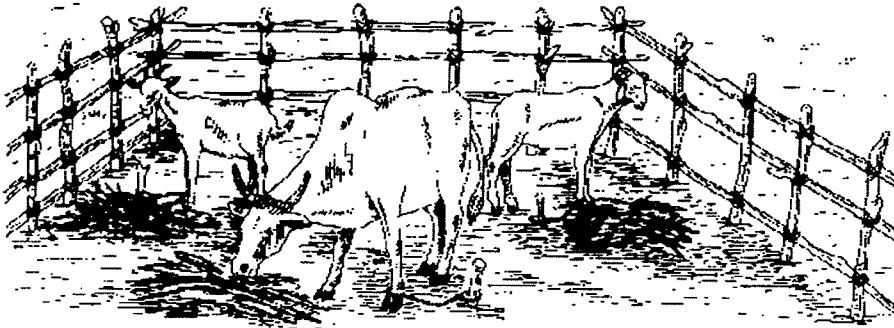
Taahiru
ham
ga
zaban
suba
cimso
jingaro

Fotey guna, ga sorra hantum.

4. hayey kan ay ga bay.

Jingaro hane ay koy barbo kay yeesi ay koy Moamata kay yeesi...

Yerima kwaara almaney

Yerima wo hayni alfari no. Yammayze beeri no. Wodin banda mo a gonda alman boobo.

Yerima almaney dimma ga ba. A gonda yo maali fo, haw komsu way, hincin boŋ iddu nda feeji boŋ hakku. Mobbo fulaŋ ga no i na i talfi. Waybi kaŋ ga ti wando mo gonda nga kambe waney. Amma nga no go ga i biiri nga boŋ se. Fuwo banda tanda fo cire no a ga i haw. Han kulu waybi ga almaney nwaayandii.

A ga doobu diibi i se i ma haŋ ga koy kuray. Nda i fun kura do, waybi, ga zoori gisi i se tanda cire i ma haŋ, ga a ma i di ga haw. A ma subu dan i se. Waati kaŋ birjo ba tanda ra, a ga a haabu.

Da Yerima go ga fun fari, a ga balaase, koŋŋo-zaara, gadiji nda kulum jeeje ywa ga ga kande. Han ga ka han waybi ga koy Mobbo do ga ta wa wala a ma izey donton.

Wayboro kookarante no Waybi wo. Da a muraadu tun, a si Yerima batu. A ga di nga almaney ra ga neera.

ay go ga hantumyan dondon

1. ay ga *W* wala *Y* hantum.

W

alam
indiitan
ankama
anzarbe
aziiri

Y

erima
akuuba
aaye
aaru
ahuuza

W wala
Y dan ga
kwaarey
maayey
hantum i
ma boori

Silman: *Walam*

2. Ay ga teeraciyo teeka bay.

waayi, zana, haw, haŋandi, neera

Teeraciyey
teekey
ceeci.

teeraci	teeka
<i>Waayi</i>	<i>Waayiko</i>

3. Ay ga bi nda suba fayanka.

. Yaaye koy Mobbo do ga wa ta bi.

. Mobbo na hawo waayi bi.

. Waybi na almaney no zoori bi.

. Yerima na ywa jeeje bi.

Bi sanney
bare ga te
suba
sanniyaŋ.

Silman: *Yaaye ga koy Mobbo do ga wa ta suba.*

Wa waayiyan

Waybi na nga izo Yaaye donton Mobbo fulan do a ma koy ga ta wa. Yaaye na Mobbo garu a ga kalo haabu ga birjo margu. A na Fulano kani bani, i sintin ga faakaaray.

- Yaaye, baani kan ni ka sohon cine ?

- Wa no ay nya ne ay ma ka ga ta. Yaw no iri te.

- Koy ga waayi, ay go ga goy no.

Yaaye ne nga si waani waayiyan.

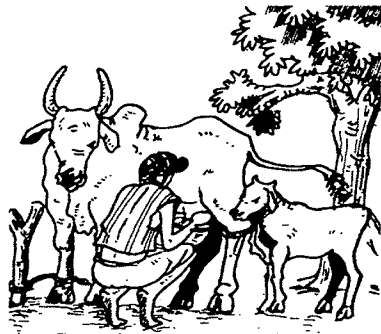
- To, goro ga ay batu hala ay ma ban.

Mobbo haabu ga ban, a na gaaso nda korfa sambu ga to hawo do. A na haw izo feeri ga tan, a ma du ga koy naanu nyaño ga. Hawizo sintin ga naanu, Mobbo ne koociya se :

- Ka ga a di ga a haw kanga ga. Day ni ma nyaño moorumooru a ma si zawaare hala ay ga waayi.

Mobbo furo hawo cire. A na gaaso dake nga cey bon, a sintin waayiyan. Kan a ban, a ne Yaaye se :

- Ta wa ne. Yaabi ga sobay fu wayna ma si koron ni ga.

ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

. wa, waayiyan, dimma, yaw,

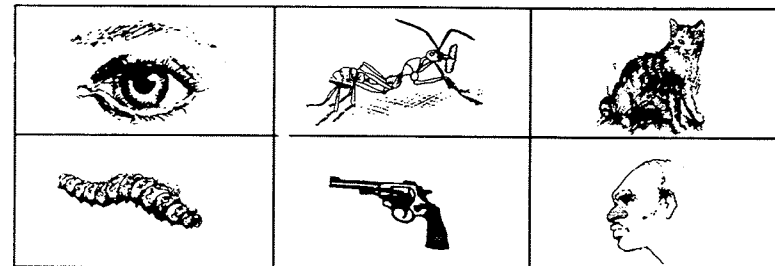
. gaaso, kangay, hawize, fulan,

. korfo, wayno,

. faakaaray, haabu.

Sannizey
hantum i
ma boori.

2. Ay ga m wala n dan ga sannizey hantum.

Fotey
guna ga i
maaney
hantum.

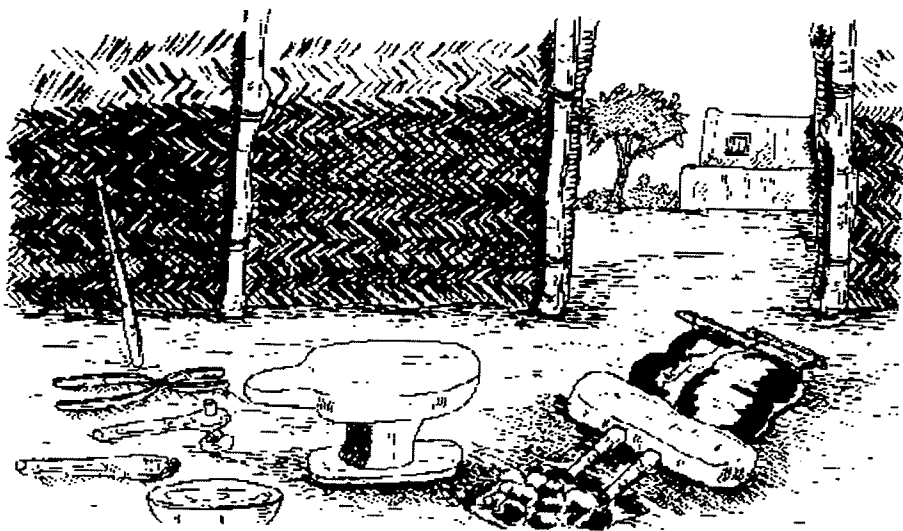
3. Ay ga suura kokay.

Wa waayiyan.
Waato kan yaaye koy ga, a ka
ga gar fulano go, ga almaney
kanga haabu ...

Suura kan
i sintin
kokay.

4. hayey kan ay ga bay.

Yerima almaney dimma ga ba.
a gonda ...

Garba Zamo

Daaray kwaara zamo ma ga ti Garba. A gonda ize hinka: Muusa nda Zakari. A-danay tanda si kala habo ra. Za i arcirka no i ga koy goyo do. Zanke ga tanda haabu. I ga goy jinayey mo kulu gisi ngey nangey ra. Da Garba ka tanda ra, a ga goro nga tangara boŋ. Muusa ga gumjo funsu. Zakari mo ga baabo ga guurey karuyaŋ.

Zaaro kulu, Garba nda zankey ga foy ga goy. Kondaje, zaama, candi nda kumbiizeyaŋ no i ga te. Han kulu danay-tanda ga to nda jama. Boro foyaŋ ga kande a se goy, a foyaŋ mo ga ka ga faakaaray. Hay kulu si no kaŋ Garba si waani. Wodin se borey ga ba a goy.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. Ay ga *G* wala *L* hantum.

G

ambi
arba
amno
aya
arubbay

L

akari
indaaru
ander
aarumay
umaari

G wala
L daŋ ga
kwaarey
maayey
hantum i
ma boori

Silman: *Gambi*

2. Ay ga nangey kaŋ i ga teerey te bay.

kay, danay-tanda, dan, lokotoro
kwaara, safar, cakay-bundu.

Teera kulu
nangu kaŋ
i ga a te
daŋ a jare
ga.

teeraci	nango
<i>kay</i>	<i>caakay-bundu</i>

3. Ay ga ma nda sifa fayanka.

kumbiize, dongo guuru, kaano,
zaama, boko, beeri hanna.

Maayey
nda sifey
fayanka
ga hantum
silla
hinkara

ma	sifa
<i>guuru</i>	<i>dungo</i>

Kumbiize dakeyan

Kaydiya ga ba ga to. Kwaara borey kulu go ga soola. Gado koy Garba kan ti zamo do ga ne a ma kumbiize dake nga se. Gado ka danay-tanda. A na Garba gar a go ga goro. A ne a se :

- Ni kani baani Garba ?
- Baani samay Gado
- Kumbiize no ay ga ba ma dake ay se.

- Ay sinda daama hunkuna, koy ga ka suba si. Gado ye fu. Kan Garba goyey ban, a na Gado wana sintin.

A na guuru fo sambu ga dan nuuna ra. Kan a ciray, Garba na kambu sambu ga a ka ga dake taara bon. Zakari mo na nga ndarka za ga baabo ga. Za guuro ga ciray kan i di ga a kar, kala a bi, i ye ga a ye danjo ra. Hino kan Garba na a ka danjo ra, a ga a kar, ga bare bare, kala guuro na haalo kan a ga ba sambu. A na kumbiizo te, a na a hanse, a na dake.

Alwaato kan zamo-na Gado no to. Gado ka ga nga kumbiizo ceeci.

A ne :

- Fofa Garba, Irkoy ma iri cabe heemar, ma ka ga ta boko fo.

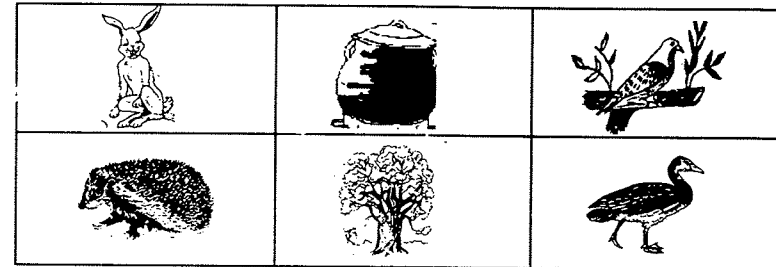
ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

- . zam, danay, tanda, ndarka, taara,
- . kumbiize, guuru, danji, gumji,
- . kaydiya, nuune,
- . ciray, boko.

Sannizey hantum i ma boori.

2. Ay ga 1 wala 1/2 dan ga sannizey hantum.

Fotey guna ga i maayey hantum.

3. Ay ga suura kokay.

Kumbiize dakeyan
Gado ka garba do danay-tanda hunkuna. A ne a se kumbiize no nga ga ba Amma a ka ga saba nda goyey ga ba a se ...

Suura kan i sintin kokay.

4. hayey kan ay ga bay.

La boro ga ba ma kumbiize dake, guuro no i ga dan danjo ra kala a ma ciray ga i ma ...

Fu cinayan

Buube kaayi fuwo zeenu. Doodo ga ba a ma a cina. A ci borey se ga ne alarba hane nga ga te boogu. Alwaato ka ga to. Borey margu, i na fuwo feeri. Doodo na fu tajo nango cabe i se. Nooma na fuwo jeeri. Alborey na goyo sintin. Arwasey na bundey sinji, i na gusey sisigi kala bundey sandi.

Kudu, Abdu nda Umaru na daaley maanandi. Fuddi nda Nooma na gagarey haw. Borey kulu margu ga daaley dan. Moodi go beene, Buube baaba ga baata salle a se. Borey na goyo gasandi hala a ga to zaari. Fuwo beeri, a boori.

Faati na doonu te boogizzey se, i na fuwo dabe. Adamu, Biiba nda ngey caley mo na taasi ku ga dan fuwo ra. Buube kaayi waybora na taasoo teeni ga kanandi. A na ngey daarijey kanji. A na Buube kaayi jingar kuro daaru daariji fa jare ga.

Heemar goyey

Haraj kaydiya boori. *Ƴ*waaro te nango kulu : dunguri, damsi, hayni, la-foy nda tanda. Jare jara kulu ra no hayno nin. Jeerijeero doyze buuna no sintin ga furo hayno ra. Amma alfarey saruuso nda kwaara borey du ga i bonza.

Damsi nda dunguri no wayborey ga hina ga te curkusay. Jumma hane no kwarakoyo ne alfarey ma sintin hayni wiya. Jirbiyan nda care game ra i na hayno wi ga ban, i na i haw bokoboko ga sinji farey ra. Dunguro i na kumna, i na bundey kunkuni boŋ boŋ. Dunguri boŋey ga te almaney se *Ƴ*waari.

Wodin banda no wayborey ga koy koobu farey ra. Koobuyaŋo banda, i ga ngey warawey nda lamtey ceeri, i ma damsey fansi.

Alborey ma bokey dum dum ga kande barmey gande. Waato din ga i ma bokey kabu ga zakka ka i ra. Wo kan cindi i ma i dan barmey ra.

ay ga hantumyan dondon

1. Ay ga *Ƴ* nda *Ɔ* hantum.

Ƴ
waari
ofu
waarayko
we
wanwa

Ɔ
oori
allo
amma
amiila
olombi

Ƴ wala *Ɔ*
dan ga
sanniizey
hantum i
ma boori

Silman : *Ƴ*waari

2. Ay ga jinayey kan i ga goy ndey ceeci.

ndarka, taaji, walha, kuuru, jarse.

goyteero	goy-jinay
<i>cakay</i>	<i>Jarse</i>

Goyteeri
kulu
goy-jinay
dan a
jarega.

Silman :

3. ay ga afari nda boobari fayanka (1).

jirmay, hayni, boko, wayboro, *Ƴ*waari.

afari	boobari
<i>jirmay</i>	<i>Jirmayey</i>

Afarey
bare ga te
boobari.

Barma saguyan

Heemaro to. n̄waaro te nango kulu. Yerima na nga hayno wi. A barma zeena kaŋ. A ga ba nga ma i taji te.

Jinayey kulu kaŋ i ga barma sagu nda no Yerima soola ga gisi.

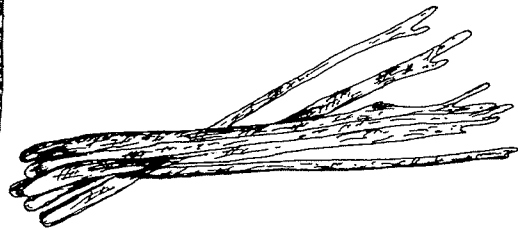
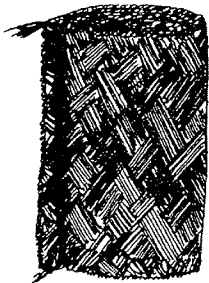
Jumma hane no a na boogo ci borey se. Jama ka asipto susuba faro ra ; i fay sata hinza.

Sata jina borey ra no boro fo ga barma daba fuuma ka. Ga i ma goro a boŋ ga a kay ga windi kala a ma ban. Day i ma meyo wi ga te cilla alhaali.

Sata hinkanta borey no ga barma bumbo te. Jeeri no barma koyo ga te kaŋ borey ga gana ga fansi, ga kwaari nda sari dan a ra ga sinji sinji. Boro hinza cine no go a ra haray. Gagari fo no borey kaŋ go taray ga sagu jina, ga i ma daaley dan ga windi. Waato din ga, i ma gagariyaŋ te, ga korfo dan ga i sagu nda bida, daaley nda kwaaro ga.

Sata hinzanta mo borey ma ganjey sinji, i ma warrey dake, i ma bundiize nda kwaariize yaŋ dake warrey boŋ.

Jama ga barma sambu ga dake warrey boŋ. Ga i ma barma bumbo sambu ga dake daba boŋ. Borey kaŋ go a ra ma fatta ga cindi a follon. Bora din no ga candi dan ga barma meyo ka ga fatta.

ay go ga hantumyaŋ dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

. heemar, jirmay, boogu, n̄waari,

. barma, gagari, daala, daala, fari,

. warre, bida,

. korfo, kwaari.

Sannizey
hantum i
ma boori.

2. Ay ga sannizey hantum nda s wala f.

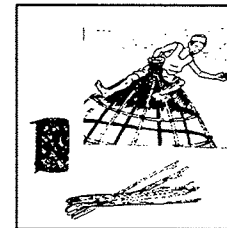
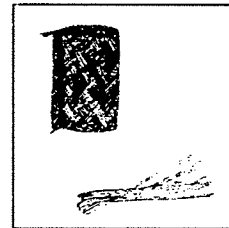
s wala f

oobu
ari
aatu
ondo
ata

ubu
oy
uro
anni
agu

Dan s
wala f ga
sannizey
wo
hantum.

3. Ay ga fotey maayey hantum.

Fotey
guna ga i
maayey
hantum.

4. hayey kaŋ ay ga bay.

Heemaro to, aborey koy hayni
wiyay. Lankey mo ...

Tuurey nafa

Han fo Ide na nga deeso sambu. A koy saajo ra ga tuuri yan beeri ga ne nga ga ton ga te danji bi. No din no Ibraahiima gaddi foora-ka ga a gar. A na a di. A konda Udu kan ga ti i arkuso do. I na a jukke nooru boobo.

Udu ne a se :

- Tuuri wo, a nafa ga ba. I ga boro funa, i ga boro safar. I ga jinayyan te ndey, mo Sanda : tita, humburu, hinji. Wayborey ga hina nda mo.

Nangu kulu kan tuuri ga ba, kulu baafuna ga boori. Hari ga kan, almaney ga zaada, laabo si bu. Wodin se iri ma hanse ga tuurey lakkal. iri ma fay nda i beeriyar. Boro kulu kan na tuuri wi, ma bay kan nga na hasaraw te. Bora din hima nda diyan. Ya din ga ay ma si ye ga di ni ce batama ra.

ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga *I* nda *U* hantum.

Ni no may ?

Ay ma Ummu
Ay nya ma Iquudu
Ay baaba ma Umaru
Illela no ay hay
Ay beere ma Udu
Ay kayne ma
Inaayatu.

Hantum booro nda kwaara ma kan ga sintin nda *I* nda *U*.

2. ay ga sannizey kan gonda maana fo ceeci

.Yerima te **boogu**

. Yerima ga-hamo boogu.

. Yerima na Jama burnye.

. Jama ka ga Yerima ga goy.

Sanniizo kan i jeeri, barmay nda sorra kan nga nda gonda maana fo.

3. ay ga afari nda boobari fayanka (2)

tuuri, arkusu, danji, bi, boro,
tita, hinji, alman.

Sanniize afarey bare ga te boobariyan.

afari	boobari
tuuri	tuuriyan

Tuuri dumayan

Umaru windo sinda kala tuuri nya beeri follon. wodin se a ne Adamu ma koy Ibiraahiima gaddi foora do, ga ta tuuri ga ka ga дума windo ra. Adamu koy a do. Ibiraahiima do. Gaddifoora na a fo

sambu ga a no. A na ha hala a ga waani dumayan.

Adamu ne a se :

- Manti i ga guuso fansi day ga a dan no ?

Gaddi foora ne :

- Haà, manti yadin no. Moso ay ma ni fahamandi nda tuuri dumayan.

Ni ma guuso fansi jina. Ma birji dan, ma a tayandi, ma tuuriizo foala daba dumbu. Waato ga ma a dan guuso ra mosomoso ga foala tooru ga ka. Wodin banda ni ma laabu dan kala guuso ma to. Ni ma a sisiji. Waato ga ma tuurizo hanandi. Ni ma a kali almaney ma si du ga a nwa.

Utu handu jirbi hinza ga ti laabo bon duure jingaro. Han din hane mo ga ti tuurey dumayan jingaro. I ga boro kulu no tuuri a ma дума. Ni ma ka ga sambu tuuri kan dumi ni ga ba, ga дума ni kwaara.

ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

. tuuri, hinji, дума, nafa,

. safar, guusu, bi, humburu,

. tuuri, foala,

. laabu, kali.

Sannizey hantum i ma boori.

2. Ay ga sannizey hantum nda *b* wala *d*.

b wala *d*

an

oonu

anda

uunu

uuru

onton

uma

uure

on

eeri

Suuban *b* nda *d* game ra a fo ga sannizey hantum.

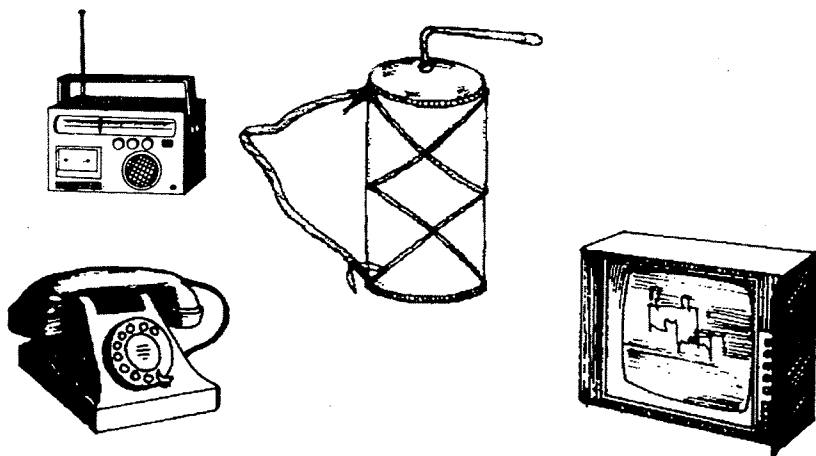
3. Ay ga fotey maayey hantum.

Fotey guna ga maaney hantum.

4. hayey kan ay ga bay.

Da boro ga ma ma tuuri дума, guusu no boro ga jin ga fansi...

Kabariandiyanej fondey

Raabi kaayi no go ga deede a se ngey donj borey baafuna.

- Waato din, da borey ga ba i ma du care kabaru kulu boro fo no i ga dake bari a ma koy ga sanno ci. Kwaara ra mo dondonkaro no i ga danj a ma fe. Da wongu tun, wala bonkooni bu mo tubal no i ga kar.

Sohon ya, haya kulu barmay. Raajiyo, talbizo nda sisiri karyaŋ ra no i ga laabaarey no boorey se. Nangu kulu kaŋ boro bora go no ni ga waasu ga du a baaru.

Ne kala Pari wala Riyaad, Makka gallu dunka, boro ga hin ga leetar hantum ga samba boro fo se. Posite, no boro ga koy ga a samba.

Raabi ne :

Nya beero, ni na ay fongandi, ay ga leetar te ay haway se ga ne ay ga ka ga faakaaray a se da lokkolo daabu.

ay go ga hantumyanj dondon

1. Ay ga P nda R hantum.

Ma : Raabi

Baaba ma : Panga

Nya ma : Raamatu

Kwaara kaŋ ni hay : Parku

Lokkolo ma : Rubire

Hantum boro wala kwaara ma kaŋ ga sintin nda P wala R.

2. Ay ga sannizey kaŋ gonda maana fo ceeci.

. Raabi go ga leetar hantum.

. Raabi go ga leetar samba.

. Raabi go ga leetar te.

. Raabi go ga leetar tooru.

Sannizo kaŋ i jeeri barmey nda sorro kaŋ nga nda gonda maana fo

3. Ay ga fayanka nda fayankasi sannize ka care ka ra.

leetar, tambur, ambulooku, tubal

fayankasi	fayanka
leetar	leetaro

Fayankasi sannizey bare ga te fayanka sannizayan.

Leetar sambayan

Lokkolo ga ba ga ban Raabi na leetar hantum nga haway kan go Parku se. A koy Posite ga a samba. Kan a ga ba ga leetaro dan gomba ra kala boro fo di kan tambur si leetaro banda ga.

A na a ce ga ci a se :

- Tambur no i ga dan leetar ga hala i ga a samba. Koy neeraka no yongo.

Raabi bisa ga to neeraka do. I faakaara ne :

- Tambur no ay ga ba.
- Man no ni tira ga koy ?
- Parku .
- Waranka cindi gu wano no ga konda.
- Kande ay se a fo..
- Ta nga ne.

Raabi bana, a na tamburo naagu leetaro ga, a na a jindaw gomba ra, a ye fu.

ay go ga hantumyan dondon

1. Ay ga sannizey hantum.

- . kabaru, laabaari, rajiyo, talbiizo,
- . talfone, tubal, positi, tambur,
- . leetar, gombo,
- . hantum, haway.

Sannizey
hantum i
ma boori.

2. Ay ga sannizey hantum nda e wala ee.

e wala ee

l	sa	faf
koon		b ri
b n		f ji
d n		dak

e wala ee
ga
sannizey
wo
hantum.

3. Ay ga sannizey sogon ga te sorroyan.

- . se haway leetar Raabi hantum nga na
- . baaba se sisisi kar nya na ay
- . hayyand raajiya Aysa ma no ay ra

Sannizey
sogon ga
te sorro
yan.

4. hayey kan ay ga bay.

La ay na ay leetaro hantum go ban ambulocku ra no ay ga a day ga...

Leetar

Yerima wo yammayze no. Jiiri kulu a ga koy Yamma ga ceeci. Haraɗ bine a kaydiya ganji. Yerima baaba na Adamu ce, ga ne a ma ka ga leetar hantum nga se. Adamu na tira nda kalamo sambu, a ka ga goro albora jare ga. A ga deede, koociya ga hantum.

Yerima,

Ay ga ni fo, ay ga ni baani ha. Bora kulu ga Irkoy saabu. Kaydiya to. Iri na farey zooru. Hari kaɗ, iri duma. Ma du nooru ga samba ay se. Zama farmo ga ba ga sintin. Ni wayme Zali hay ga du ize aru. Caba te i na izo ma daɗ Sulay. Bora kulu ga ni fo. Irkoy ma ni hallasi. A ma ni no saaye.

Ni baaba.

Yerima ka ga fun talleyaɗ, kala a ka leetar garu kaɗ funu fu. A na a no lokkolize fo se ga ne a ma caw nga se. Koociya na fahamandi nda hay kaɗ baabo ci. Kaɗ yeerima du tira, a saba nda kyo go ga soola ga ko fu. Yeerima na farmi nooro samba baabo se, a na zaara nda kwaayi yaɗ samba wando nda izey se.

I fo no ay waani jiirra ra ?

Harañ ni na suura cawyan nda a hantumyan dondon. Gosey si, ga di hala ni waaney. Lakkal dan ga i te i ma boori. Ni ga hini ga i te fu wala lokkol.

Sorra kan mana hima ga furo suura ra ka, ga ni ma a hantum.

1. Ay ga faham nda hay kan ay go ga caw.

Alhaazi Muzuuru.

Muzuuru sinda rwaari kulu kala can nda gorŋo. A koy Makka ga hajji. Kan a ka, gorŋo nda can ne ngey ma koy ga a fo nda kaayan.

Faati go ga Moosi naanandi.

I to ga ka, kala muuzuru gum gorŋo boŋ. Can zuru a ne :

- wiza Makka koyyan si da bare ?

Suuro hantum a ma boori.

2. Ay ga waani ga hantum.

Muzuuru sinda rwaari kulu kala....

3. Ay ga sannizay mo-barantey ceeci.

Jaw waate gonda fufule. Kaydiya ra.

batama ga koogu.

Hari si bangey ra. Hargu go no.

Hayni waate hari ga kan, nango kulu ga tay.

4. Ay ga waani ga sannizay hantum.

h wala *d*

antaŋ
oobu
a aara
utal

k wala *g*

usu
angaw
aw
aasu

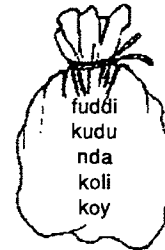
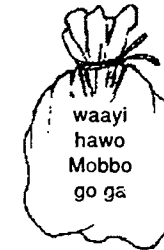
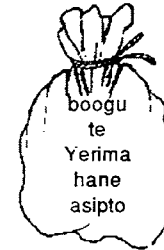
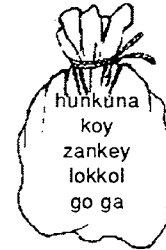
f wala *s*

a e
o o
uume
ubu

Sannizay kan i jeei mo-barantey ceeci.

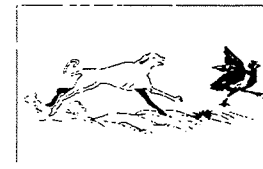
Suuban hantum izay ra a fo ga sannizay hantum.

5. Ay ga waani sorrey sogonuyan.

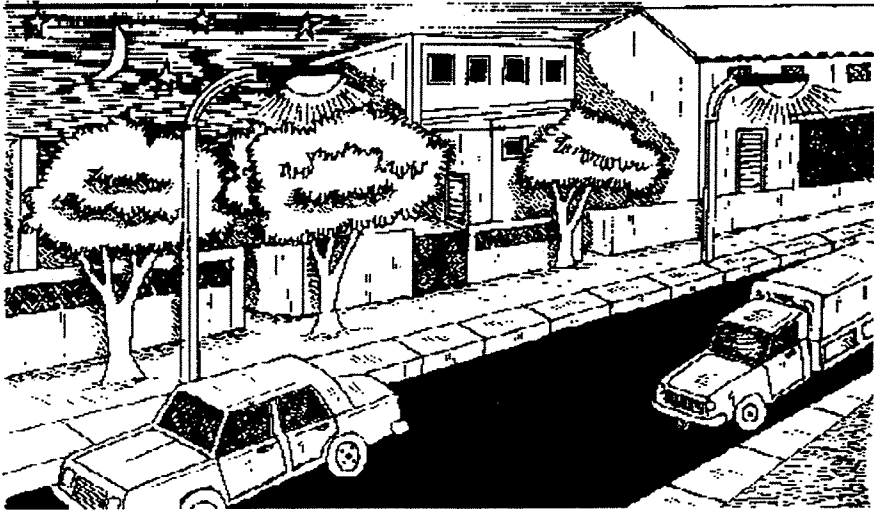

Sorrey sogon i ma boori ga i hantum ni tira boŋ.

6. Ay ga waani ga hantum hay kan ay go ga di.

Fotey guna ga hantum hayey kan ni go ga di.

Nyamay kwaara

Nyamay ga ti iri laabo gallu dunka. A beera se no i na fay kambu bambata hinza. Kambu kulu gonda nga meero. Kambey mo, i na i fay kuray kuray. Kuray kulu gonda lokotoro kwaara, lokkol, habu nda jingaray. Kwaara gonda etazu fu yan, simo garu, botogo garu nda pompi. Koosandi yan mo go no kan i te jama se. Goy do boobo go no.

Nyamay kwaara me a me fondo kayante koonu no. I baayan, kulu gudoron no. Lantarci go fondo beerey kulu bon. Gomdo fuwo si kala Meeri beero banda. Meeri gozey no ga fondoy haabu, i ma fisey ku nda ngey mootey.

Kawye wayborey diyawo

He ! kawye wayborey diyawo
man no ni ga koy ?

Ay go ga koy iri laabo wayborey marga do.

Ay go ga koy ga salan kawye wayborey ma ga.

I ma mo-daru ga iri taabey guna

I ma fongu i ga, ga i no dogonay.

Dogonay, tuuro ceeciyan do

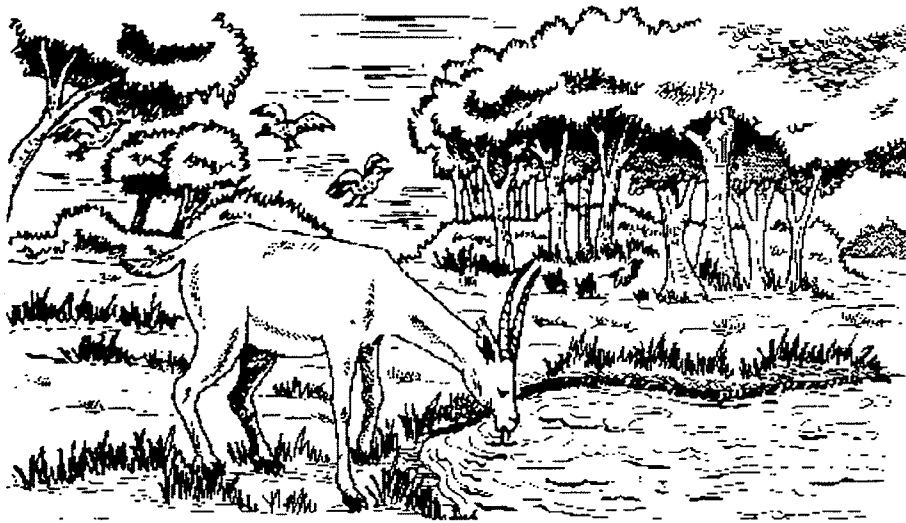
Dogonay, hari ceeciyan jandi kuuku ra.

I ma wa nda duruyan futa

I ma i bon feeri

Cawyan do haray ndunnya baafuna do haray

I ma du lakkal ga i izey deesandi a ma boori.

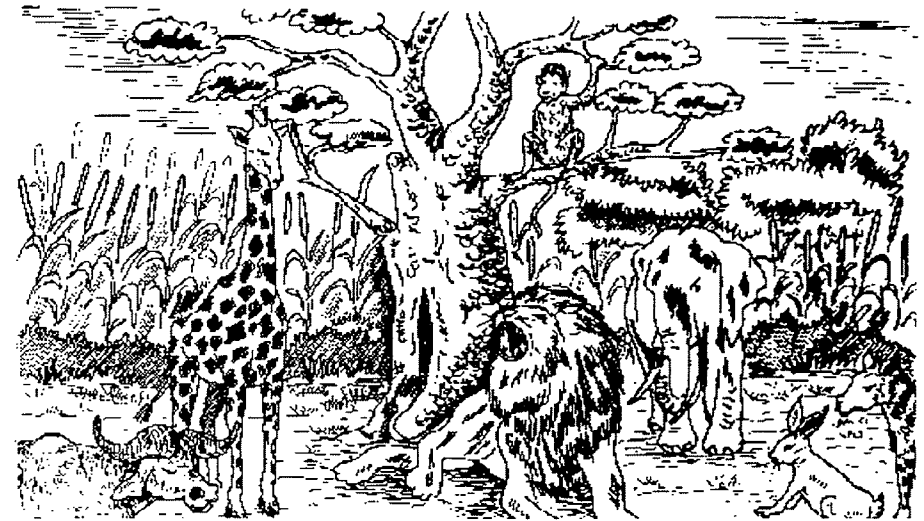

Meeniyatu

Meeniyatu Meeniyatu
 Tun bongu bon
 Hala ni koy jina jina
 Muusu go no ga hal hal ne haray
 A do bongo ga
 Haw-bi mo jinfan jinfan ne haray
 A do bongo ga
 Hay kulu kan hari futu no si ka
 Kala fata koy hinne

Meeniyatu Meeniyatu
 Tun bongu bon
 Buka go no ga bukki bukki
 Meena go no ga santan waaliya
 A go ga harandan
 Saasa kayna tun ay se ay bongu bon
 Hala ay ga ay hari guru.

Walam Samariya

Muusu nda foono

Muusu no na nga fari ka. Hari kan, a na kolkoti nda hayni duma a ra. A na a far. Hayno nda kolkoto ka ga te. Boro kulu ce si kay faro ra kala nga hinne. Han fo bine foono ka. A di ga a kuru kala a bay kan han din a si ka faro ra. Foono ka ga kan faro ra, ga a me a me ceeri. A zuru ga furo saajo ra.

Muusu ka, a te boogu a ma du ga di ganji-hamizey ra wo kan na hasarawo te. Bora kulu ka ga margu kala foono hinne. Foono maanu maanu, a ka ga sarku tuuri kambe fo ga. Boro kulu na a ce a fo fo, a wanji ga ka. Koro ne nga mo ga si ga di :

- Foono ka, manti taali no.
- da taali si, i fo ga kande a ma ?

A bine zuru ga ye nga ce banda. Za han din ga ka sohon, muusu nda foono si saba.

Faajikaaray 2 INDRAP.

Waybora nda buuyan

Wayboro fo day ne ya kaɗi i kwaara gonda doori laalo fo. Dooro din go ga borey wi. Waybora tun ga zuru nda nga ize hinka. A arme ize nda nga bumbo wane. A go ga zuru, kala a kubay nda boro fo.

Bora ne a se :

- Man no ni go ga koy ?
- Iri kwaara ra day no buuyan go, ay mo go ga zuru a se.
- Sohon da ni di buuyan ni ga a bay ?
- Ay walla si a bay.
- To ay ga ti buuyan. Sohon ma ay no ni izey wo ra a fo.
- Ta ay bumbo izo day ma fay nda ay arme izo.

Buuyan ne a kay cimi ga kaɗi bumbo izo no a no. Da armo izo no don, i kulu no nga ga wi. A mana lamba ba a fo ga.

Faajikaaray 2 INDRAP.

Niizer laabo

Niizer wo ga-bi laabu no. A si kala Afiriki wayno kaɗa ra. A liliwalo gonda hari hinza. Goro hari, kwaaray nda boogu. Kwaara ra gonda gooro hari kurkutu. Nga ga ti wayna. I mana Niizer laabo fay kala farsimi iyeye : Agadasu, Diifa, Dooso, Maraadi, Tawa, Tilbeeri nda Zandar. Nyamay ga ti gallu dunka.

Dumey kaɗi go ga ngey baafuna te a ra ga ti : hawsancey, sonney borey, zarmey, fulaney, barebari, balley, gurmancey, tubey, dendi borey nda laarabey. Dumey kulu ciiney ga no i ga laabaari no. Iri hima ga care di ga te nya fo baaba fo, zama iri kulu laabu follonka ize yan no. Ciine gu ra no zankey ga cawyan dondon. Ngey ga ti zarma ciine, Hawsa ciine, barebari ciine, fulan ciine nda balle ciine. Lokkol iyeye ra no i go ga zarma ciine cawandi : Tilbeeri, Teera, Dooso, Kolo, walam Gaya nda Gamkale.

Unite Zarma INDRAP

Muusu beeri nda koro

Muusu beeri nda koro ga kakaw yaarutaray me.

Muusu beeri ne koro se :

- Ay yaaru nda ni :

Koro mo ne a se :

- Taari no. Borey ga humburu ni day no. Day yaarutaray ga, ay sinda wadde. Da ni ga ba iri ma koy kwaara ga di.

I ka kwaara, i na boro fo yan gar, i ga faakaaray. Feeji biiri bambata fo go i game ra. Koro ne muusu beeri se :

- Koy sambu feejo din ga kande.

Muusu beeri ma maanu feejo, a ma ye ga ka koora do, kala ce hinka. Koro ne :

- To, hangan ga di. Sohoy ay wo ga kande feejo din.

A koy, sahadin a na feejo haamay ga a ka borey game ra.

I ne :

- wa di koro no ya !

Borey tun ga dake a ga. I na a gaaray kala, i to muusu beero do.

Muusu beero tun ga kay. A dundu. Jama humburu ga zuru.

I kakawo du ga feeri no ya.

Andunnya siiyan

Gaw fo kanj binnya nga nyakafosiney se ga koy ga goro nga coro yan do. A go nodin, a koy ga ham wi ga kande corey nda kwaara borey kulu se i ma nwa. Han fo bine a tun ga koy saajo ra. A ne:

- Nan boro ma ka ga andunnya si day ga di mate kanj no. A du me. Kwaaray, a na a wi, a na kuro dan nga ga. A ka corey do. Za i di a, i na a ha :

- Baani mo kanj kuri go ni ga ?

- manti baani no walla, boro no ay wi.

- Za kanj ni na boro wi, ni si hin ga goro iri do, zama iri wo si ba boro wi. Sobay ga ye ni nyakafosiney do. Iri wo manti ni dumi.

Gawo bisa ga to nga nyakafosiney do. I na a ha, a ci i se ga ne boro no nga wi. Nyakafosiney ne :

- Wa tun, boro kulu ma nga takuba sambu, iri ma koy nango do.

I tun ga a gana kala i gar me-kwaaray ga furu. A ne i se :

- haya kanj ay wi ne.

I na a fooru, i na a sambu ga ye fu. Nga mo na nga tonga koto ga ka corey do. A ne i se nga go ga ye fu.

Dumitatay sinda wadde.

Tobay nda curo-bi

Tobay no koy Fooga ga ciiri day. Curo-bi kubay nda a. A na a fo nda diraw. A na jarawo ta a ga, ga a fulanzam. I to kwaara, curo-bi wongu ga ciiro yeeti tobay se. I di ga kakaw ciiro me kala i ne ngey ma koy sariya. I koy sariya do. Curo-bi ne :

- Wa iri boŋey guna. Ay wo ciiro jarawo no na ay boŋo hamno kulu ka.

I na tobay boŋo guna, a mana mottu nangu kulu. I na curo-bi no cimo zama a boŋo no sinda hamni.

Wodin banda no curo-bi na nga fari ka, fondo jinde ga. Wiza tobay goga a lakkal. A naŋ kala a far ga ban. Hayno nini, tobay koy ga a kunfa. A ne a se :

- Hayno wo ay wane no.

Curo-bi ne kaŋ hayno manti tobay wane. I di ga kakaw kala i koy ga sariya. No din no tobay ne :

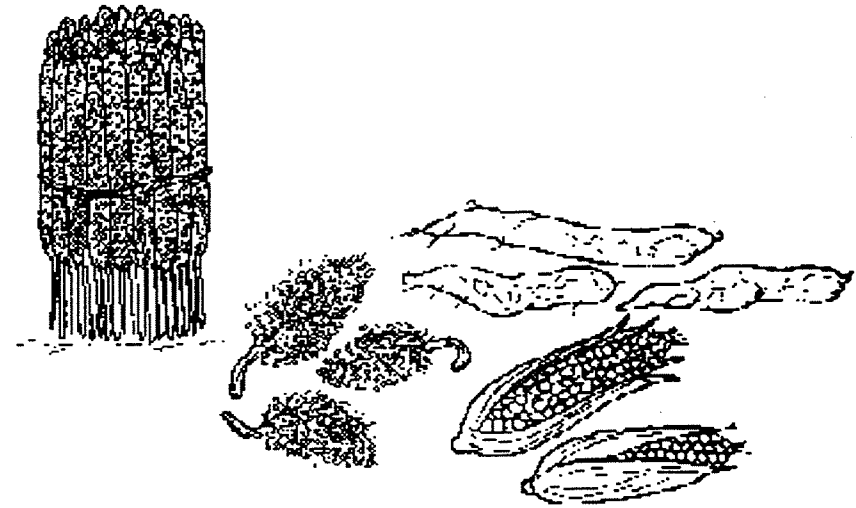
- wa koy ga di. Ay na fondo ka za ay kwaara kala ay faro ra.

I koy faro ra i di fonda kaŋ tobay ne nga ka. I na curo-bi ha nga wano kaŋ a ka. A ne :

- Ay wo ga deesi no da ay ga koy.

I na tobay no cimo zama nga no go nda fari fondo ka.

Garaw garaw day bana bana.

Me-ŋwaaro

Nangu kaŋ me-ŋwaari go, no fundi go.

Iri ma haggoy nda me-ŋwaaro.

Ga-ham baani si kala me-ŋwaari bande.

Araŋ ma bay kaŋ me-ŋwaari cine si.

Iri mana hima ga a ka iri kambey ra.

Araŋ ma lakkal daŋ farey se.

Araŋ ma lakkal daŋ ruggey se.

I kulu no ga kande iri se nafa.

Za boro haray no goy si.

Laabu kaŋ ra haray go, goy si.

Boro kaŋ far wayno ra, no ga ŋwa bi ra.

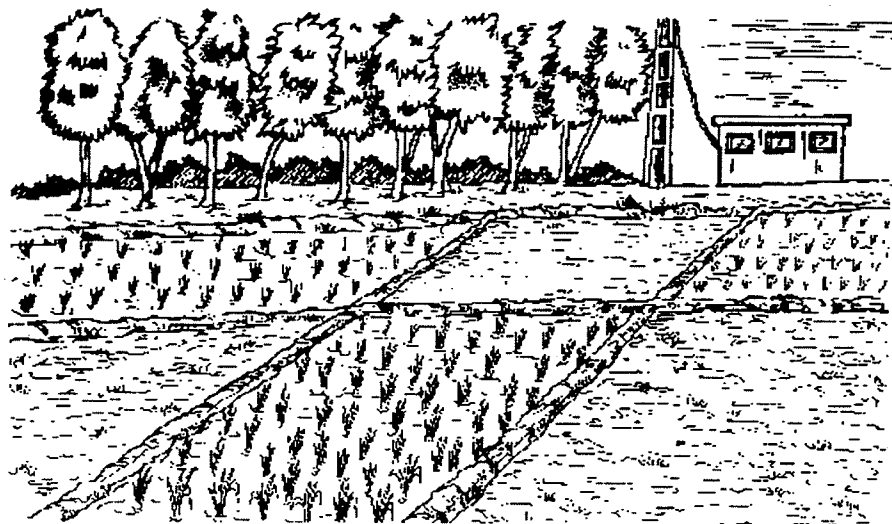
Wa kay ga farey goy nda himma.

Wa kay ga ruggey goy nda himma.

Me-ŋwaari ceeciyaŋ gonda nafa.

Kurmi koy yaŋ sinda nafa.

Faajikaaray 2 INDRAP.

Rugga goyo

Mo ma du ga iri laabo wasa fonda ra, se no i na rugga yaŋ te Tilabeeri, N'Dunga, Saaga, Kolo nda Kirkisoy. Tilabeeri laabo te mo ga bisa Niizer jare jara kulu. Mo goy-jinayey ga ti : kalma, candi nda kooma.

Za beeriyaŋo ga no i ga mwa say ga du ga laabo bare a boŋ. Pompei no i ga feeri ga haro taŋ tarayey ra. Mwa nda subu no ga fatta care banda. Palakoy kulu ga nga mwa dooga waato din cine. Doogayaŋ sinda kayyaŋ zama mo si ba ziibi. Angara nda hananyaŋ no ga naŋ mwa ma zaada. Da mwa nin, i ga a wi no. Ruggey ra sorro hinka no i ga mo daŋ jiirō ra.

Mo wiiyaŋo waate boro kulu si cindi kwaara. I kulu go ruggey do. Wiiyaŋo banda i ga kande mwa mansino ma a safa ga i ma a yandi. Da a koogu i ma a daŋ saakey ra ga paake paake.

Unite Zarma INDRAP.

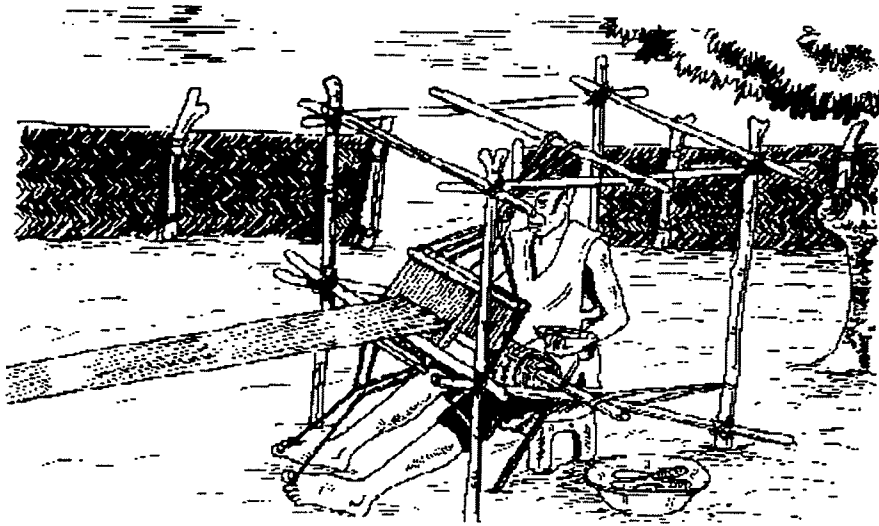
Iri Laabo Isa

Isa beeri sorhanta
Za fuuta fattanta,
Giine du ni nafa
Maali du ni gomno,
Niizer gonda ni boona,
Ni gomni beeri koy.

Isa beeri darzanta
Ni kaŋ ga ka ga bisa
Ni kaŋ ga ne ga bisa
Iri laabu hanna ra
Leegos go ga funa
Ni baayi hanna ra.

Isa beeri nyaalanta
Ni kaŋ ti nafanta
Iri go ga mo goy te
Iri go ga kali goy te
Sorkey go no ga tam
Iri go ga saabu ni se.

Faajikaaray 2 INDRAP.

Caakay kayna

Irkoy beeri
 Irkoyo fo fo
 Niizer kambe goyteerey saabu

Niizer caakayey aran hane ne
 Caakay kayna nan iri ma doonu ni se
 Caakay kayna sambo cine mana te
 Sambo kan ga kay koyo si no.

Niizer caakayey wa ma iri se
 Boro kulu kan na beeray goy sijira
 Gaara kan iri ga te bora koy se
 Alfaga beeri no ga boro kunfa
 Ma wa jiiri saaru kan go ka.

Mata kan kuunu si nga karjo nan
 Can-bi mo si lamba nan boro se
 Niizer caakayey si ye banda.

Tilbeeri Samariya

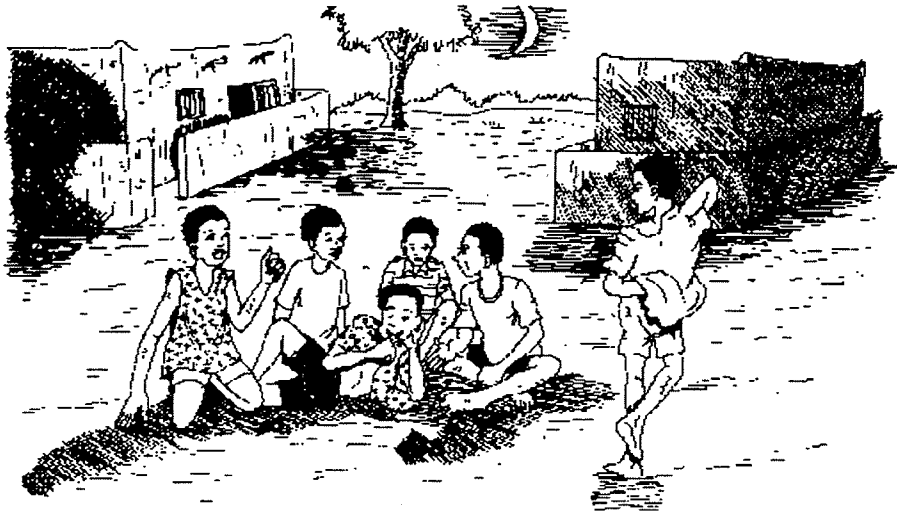
Yaasay

Arkusu kan ga loomi mana du latan
 A mana du hamni-kwarayey ra goray
 Arkusu kan ga loomi miimanda ban.

Waato kan saatarey duru i furkusu.
 Saaya din no ay ga hayni ka barma ra.
 Ay ga talaymulay ga to saatarey.
 Cindo ma ay yana, ay ma cindo yana.
 Cindo mo kala ay ma kay ga i batu.

Sambu ay se, di ay se ay goy ga ba.
 Fu mana haabu, hawru kusu mana dake
 Ay ko baaba doonu go barma ra
 Baaliji iyye go faro ra ga kay.
 Haw nya iyye go dayo jinde ga.

Unite Zarma INDRAP.

Ay janday janday

- 1 - Cura ga deesi, maano ga dooru.
- 2 - Arwasey fuwo kaŋ si nda me.
- 3 - Haw cira go ga haw biyo loogu.
- 4 - Hamno go fuwo ra zankey kani haway.
- 5 - Sosoro ga ka iri ma ciinay.
- 6 - Da a ga goro, a beeri ga bisa a kayyaŋo.
- 7 - A gunguray ne, ay ye ga gunguray ne, laabu gurayze ba a follon mana lamba a ga.
- 8 - Haw fo, kuuru zangu.
- 9 - Iri kwaara hawey korfo follon no i ga i haw nda.
- 10 - Ay doonu boŋo kaŋ na isa kwaarandi.
- 11 - A boori nda hay kulu, amma a laala se i ga humbura.
- 12 - A kwaaray nda hay kulu amma a haamo ga boogu.

Ko hanno zanka hanno fooro doono ?

Ko hanno zanka hanno, ni bay wala mana bay
 Da ni bay, ma ci cimi
 Da ni mana bay, ma dangay
 Ma si te saamey goy
 Ma si te dokkey goy
 Dokko no ga dokko ga ne ne manti ne no
 Saamo no ga saamo ga ne ne manti ne no
 Sakku sakku day ga ji dan
 Ga lamti ciray komandi
 Ga no ay ko se ama jadde
 Zama ay ko baaba si no.
 Talaata ga hê a ga niisi,
 A day si' a nyaama nyiiri.
 Hinciniize biiri-kaama
 Kaama day ma muzuk
 Kaama day ga hari lotto go nga boŋ ga.
 A go nga boŋ ga.

Cawo silley

	Habu fo cawo	Cawo boŋo	Kambe hantum	Sanniize
1	Almayaali 10 - 13	- Umaru almayaalo - windo hawra	a ≠ o	ay ma wandiyey nda arwasey ka care ra
2	Lokkolo do 14 - 17	- lokkolo tunyaŋo - hari kokosoyaŋ	b ≠ l	ay ga hantum yaŋ harey bay.
3	Habu 18 - 21	- Nyamay habu - habu ŋwayaŋ	e ≠ l	ay ga ŋwaaarey nda bankaarayey ka care ra
4	Foori foorey 22 - 25	- foori ga boori zanka se - ko hanna zanka hanna fooro	n ≠ ŋ	ay ga sanniizey maaney bay
5	Ga-ham baani nda doorey 26 - 29	- Boŋ batu - Buube sinda baani	B D	ay ga sanniizey maaney bay
6	Batu 30 - 33	- Maamata hijja - cabay	A M	ay ga sanniizey maaney bay
7	ŋwaaarey 34 - 37	- Nooma curkusa - ŋwaaarey kaŋ ga zanka dan	N L	ay ga sanniizey mo barantey ceeci
8	Gaway 38 - 41	- kooro wiyaŋ - koli	K F	ay ga sanniizey mo barantey ceeci
9	Almaney 44 - 47	- Daaray kwaara almaney - Sumana hanso	J R	ay ga sanniizey mo barantey ceeci ga suura kubandi
10	Jingar 48 - 51	- Cimsi jingaro - Cimsi jingaro suba	E G	ay ga teeraciyo teeka bay
11	Kuray 52 - 55	- Yerima kwaara almaney - wa waayiyan	Y W	ay ga teeraciyo teeka bay
12	Kambe goy 56 - 59	- Garba zamo - kumbiize dakeyaŋ	g z	ay ga nangey kaŋ i ga teerey te bay
13	Farmi 62 - 65	- heemar goyey - barma saguyaŋ	J D	ay ga jinayey kaŋ i ga goyo te nda ceeci
14	Tuurey nda saajo haggoyyaŋ 66 - 69	- tuurey nafa - tuuri dumayaŋ	T U	ay ga sanniizey kaŋ go nda maana fo bay
15	Kabarandiyaŋey 70 - 73	- kabarandiyaŋ fondey - Leetar sambayaŋ	P R	ay ga sanniizey kaŋ go nda maana fo ceeci.
	78 - 93	suurayaŋ		
	94 - 95	cawo silley		
	96	sanniize feeriji		

Cawo silley

Nahaw	boŋ-ga-hantum	Ciine hantumate	Ciine hantumate
ay ga waani soorey sogon yaŋ	p ≠ b	ay ga sanniizey daŋ ga suura kubandi	ay ga iri windo borey kulu ma bay...
ay ga waani soorey sogon yaŋ	t ≠ d	ay ga sanniizey daŋ ga suura kubandi	Jinayey kaŋ baaba day ay se...
ay ga dahir soora te	g ≠ k	ay ga sanniizey daŋ ga suura kubandi	ay nya na ay donton habu...
ay ga hāayaŋ sorro te	z ≠ s	ay ga sanniizey ceeci ga suura kubandi	Iri ga ba ga fooru iri ma te...
ay ga girsiyaŋ sooro te	j ≠ c	ay ga fotey guna ga sorrey sogon	Ay na cansay kulu te...
ay tombi daŋ sorro kulu bananta ga.	i ≠ ii	ay ga fotey guna ga sorey sogon	Mamata hijja hane i hina...
ay ga sorro sintin nda hantumize beeri.	a ≠ aa	ay ga sanniizey ka boŋ ga, ga suura kubandi	Iri ga ba iri ma te hinahina. Iri ma ceeci...
ay ga borey nda kwaarey maayey hantum nda hantumize beeri.	u ≠ uu	ay ga sanniizey ka boŋ ga, ga suura kubandi	Hanfo ay na baaba ga na ga koy gawey...
ay ga bi nda hunkuna fayanka.	o ≠ oo	ay ga fotey nda sanniizey guna ga deede.	ay ga kwaara ŋa saaji almaney kulu bay...
ay ga hunkuna nda suba fayanka.	g ≠ d	ay ga fotey nda sanniizey guna ga deede.	Jingaro hane ay koy boro boobo kayyeesi...
ay ga bi nda suba fayanka.	m ≠ n	ay ga ga suura kokay	Yerima almaney dimma ga ba...
ay ga ma nda sifa fayanka	t ≠ k	ay ga ga suura kokay	Garba na Gado kumbiizo dake...
ay ga afari nda boobari fayanka (1).	f ≠ s	ay ga fotey maayey hantum	heemaro to. alborrey koy hatyni wiyaŋ, zankey mo...
ay ga afari nda boobari fayanka (2).	b ≠ d	ay ga fotey maayey hantum	da boro ga ba ga tuuri duma, boro ga...
ay ga fayanka nda fayankasi sanniizey ka care ra.	e ≠ ee	ay ga sanniizey sogon ga te sooroyaŋ.	da ay na ay leetaro hantum ga ban ay ga...

Sanniize feeriji

A		H	
albay :	pottoomaani	hin :	hini
alman :	meemun	K	
alwaati :	saaye	kaaji :	linti
B		kasu :	warga, fuula
boosu :	bonnu	koko :	koko
bande :	banda	L	
bitigi :	faadi handa	loktoro :	lotkoro
bunnu waawu :	tuntunnu, gurfaga-sambu	loogo :	noogo
C		M	
Cansi :	taasa	moto :	kullu
cuku :	suka	magasu :	siizo
D		ŋ	
danga :	sanda	ŋwaari :	ŋaari
diyaw :	dontonko	S	
F		sisiri karuyan :	talfone
fareeje :	feraw, fareeje	sanniize :	senniize
fu :	hu	saguyan :	teeyan
fooru :	hoori		
foobu :	hoobu		

